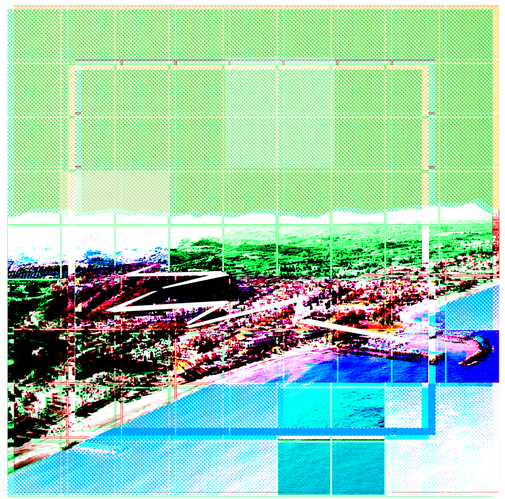

Τουρισμού πιέσεις.

Θραυσμάτων συρραφές & παιγνιώδεις αντικατοπτρισμοί

στον Πλατανιά Χανίων

Θίσβη Πρώιμου

Αλέξιος Τζομπανάκης (επιβλέπων)

Πολυτεχνείο Κρήτης
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
ακαδημαικό έτος 2020-2021

α.

ανάλυση

α1 [Συστήνοντας την τουριστική κιβωτό]
(ανάλυση ευρύτερης περιοχής)

* *σκίτσο: Μιχαήλ Βλασόπουλος*

α2 [Προσδιορίζοντας τα ξεχαρβαλωμένα περιαστικά θραύσματα]
(ανάλυση περιοχής μελέτης)

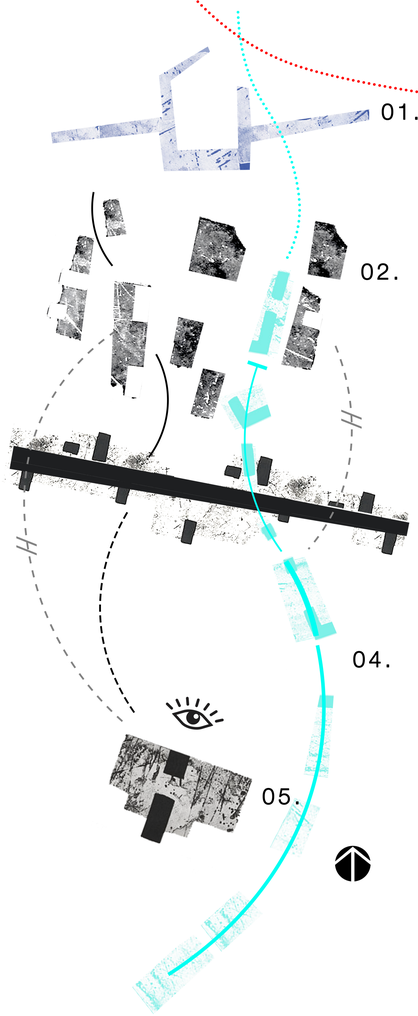

01.
ΠΑΡΑΛΙΑ/
Η αυλαία
των θερινών διακοπών

Θάλασσα, Θέα και Θέαμα.

02.
ΚΤΙΡΙΑΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ/
Το πλαγκτόν
των ξενοδοχείων

Τα οικιστικά υπολείμματα.

03.
ΔΡΟΜΟΣ/
Η άτυπη δημόσια
ραχοκοκαλιά

Η γοητεία του κοινού και του άσχημου.

04.
ΡΕΜΑΤΑ/
Οι ανενεργές ροές
του νερού

Η Φύση υπό συνεχείς πιέσεις.

05.
ΛΟΦΟΣ/
Στα ανεμοδαρμένα ύψη
του Πλατανιά

Η αναζήτηση της αυθεντικότητας.

a reinterpetation of banal things

β.

έναυσμα, προθέσεις

παιχνίδι ως νέο αφηγηματικό τέχνασμα στον αντίποδα της αναψυχής

β1 [Κατανοώντας το παιχνίδι ως ρυθμό και εκρυθμία.]
(το θεωρητικό πλαίσιο)

αναψυχή
ηδονιστικός
ασκητισμός
συμφωνημένη
ελεγχόμενη χαρά

≠

παγκόσμιο
τουριστικό θέρετρο
ακτογραμμή
καλοκαίρι

τοπικό
οικισμός
λόφοι
χειμώνας

balanced

παιγνιώδης συμπεριφορά

Roger Caillois

β2 [Αντιστοιχώντας παίγνια και θραύσματα.]
(οι χωρικές συσχετίσεις)

προσποίηση
+
αγώνας
+
τύχη
+
ίλιγγος
+

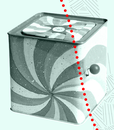

α διττότητες → β

α 04 02 01 03 → β
+ + + + + β
επιμέρους αναλύσεις

α 04 02 01 03 → β
+ + + + + β
(ενδό) διαπραγματεύσεις

θέσεις

ο χάρτης της αφήγησης
το a la carte μενού

γ.

μελέτη

γ1 [Θέτοντας στρατηγικές και χειρισμούς.]
(τα συνθετικά διαγράμματα)

περιοχή

{ + + + }

κοινοί τόποι | παιγνιώδεις ενότητες | νέοι συντελεστές

superposition

γ2 [Συγκροτώντας μια νέα συνεκτική αποσπασματικότητα.]
(το σχέδιο γενικής διάταξης)
1:500

=

[α α β]γ
(επαν/παρ) ερμηνείες

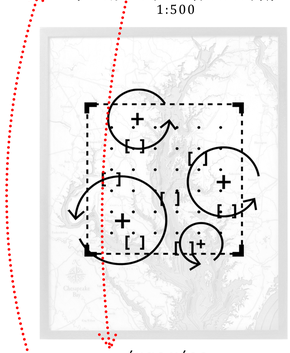

ένας νέος αστικός πυκνωτής

γ3 [Εστιάζοντας στα σημεία.]
(οι επιμέρους επεμβάσεις)
1:200

α. ανάλυση

β. έναυσμα, προθέσεις

γ. μελέτη

α1 [Συστήνοντας την τουριστική κιβωτό]
(ανάλυση ευρύτερης περιοχής)

* σκίτσο: Μιχαήλ Βλασόπουλος

α2 [Προσδιορίζοντας τα ξεχαρβαλωμένα περιαστικά θραύσματα]
(ανάλυση περιοχής μελέτης)

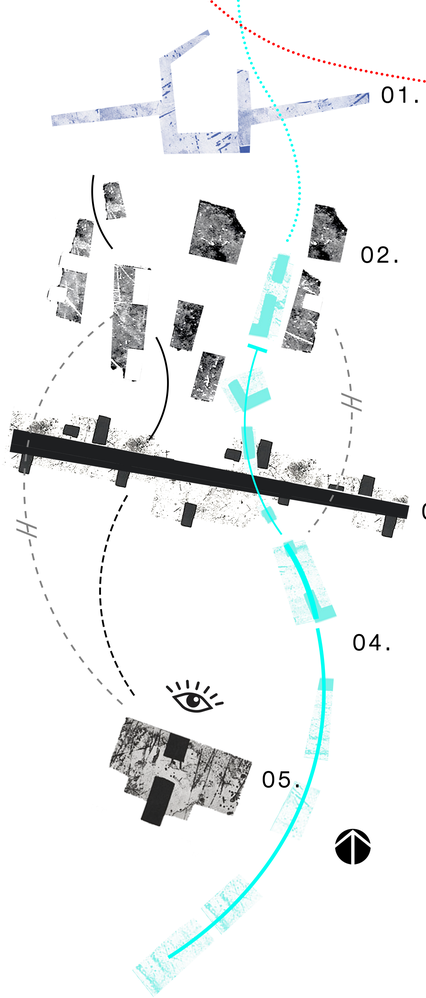

01.
ΠΑΡΑΛΙΑ/
Η αυλαία
των θερινών διακοπών

Θάλασσα, Θέα και Θέαμα.

02.
ΚΤΙΡΙΑΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ/
Το πλαγκτόν
των ξενοδοχείων

Τα οικιστικά υπολείμματα.

03.
ΔΡΟΜΟΣ/
Η άτυπη δημόσια
ραχοκοκαλιά

Η γοητεία του κοινού και του άσχημου.

04.
ΡΕΜΑΤΑ/
Οι ανενεργές ροές
του νερού

Η Φύση υπό συνεχείς πιέσεις.

05.
ΛΟΦΟΣ/
Στα ανεμοδαρμένα ύψη
του Πλατανιά

Η αναζήτηση της αυθεντικότητας.

a
reinterpetation
of banal things

β1 [Κατανοώντας το παιχνίδι ως ρυθμό και εκρυθμία.]
(το θεωρητικό πλαίσιο)

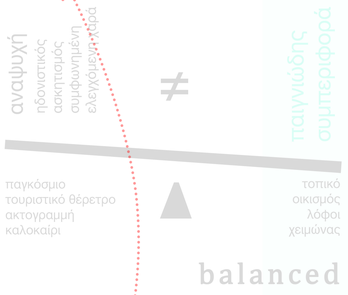

β2 [Αντιστοιχώντας παίγνια και θραύσματα.]
(οι χωρικές συσχετίσεις)

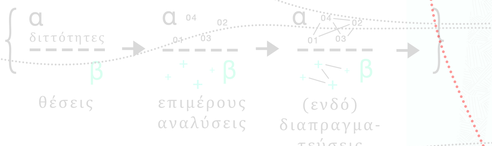

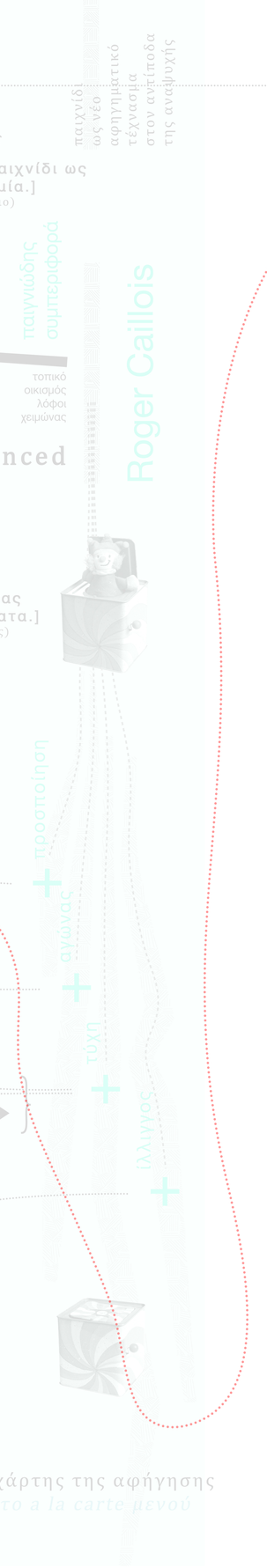

γ1 [Θέτοντας στρατηγικές και χειρισμούς.]
(τα συνθετικά διαγράμματα)

γ2 [Συγκροτώντας μια νέα συνεκτική αποσπασματικότητα.]
(το σχέδιο γενικής διάταξης)
1:500

γ3 [Εστιάζοντας στα σημεία.]
(οι επιμέρους επεμβάσεις)
1:200

[A]

[B]
Το παράλιο κουκλοθέατρο / Δημόσια Λουτρά

[C]

[D]
Μικρά κομμάτια ουρανού/ Ημιδιαμονή

[E]
Η Γέφυρα των πωλητών/ Υπαίθρια Αγορά

[F]
Οι κήποι των σπιτιών/ Αγραστικό Τοπίο

[G]
Το κρηπίδωμα της λοφοπλαγιάς / Υπαίθρια ανάβαση

ο χάρτης της αφήγησης
το a la carte μενού

η κατανάλωση του τοπίου
(ήλιος-θάλασσα)

Ομοιογένειες και συγκρούσεις.

Για τη δημιουργία μιας υπερτοπικά αρεστής εικόνας, οι παραθαλάσσιες περιοχές αρχίζουν να μοιάζουν μεταξύ τους, να μετατρέπονται σε **τουριστικά προϊόντα που μετασχηματίζουν και καταναλώνουν τόσο το ιστορικό, πολιτισμικό, όσο και το φυσικό τοπίο.** Κοντά σε κάθε πόλο έλξης (όμορφες παραλίες, ιστορικές πόλεις, αρχαία μνημεία) που αναζητά συνήθως ο επισκέπτης, αναπτύσσονται λοιπόν και **χώροι προσωρινής κατοίκησης**, νέοι **«α-τοπικοί τόποι»**, όπως ο Πλατανιάς, που χαρακτηρίζονται από υπερεκμετάλλευση και κορεσμό.

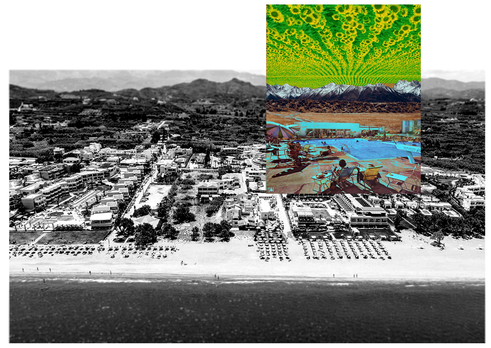

η εποχικότητα της απεύθυνσης

Ταυτόχρονα, οι παράκτιες αυτές ετεροτοπίες μετεωρίζονται ανάμεσα σε διαδοχικούς **αντιδιαμετρικούς πόλους**, όπως **αγροτικό/ αστικό, τοπικό/ παγκόσμιο, κοινότητα/ τουριστικό θέρετρο, χειμώνας/ καλοκαίρι, εργασία/ διακοπές** που εντείνουν την **εποχικότητα** τους. Έτσι και ο Πλατανιάς, ενώ κατά την τουριστική περίοδο διάρκειας 7 μηνών, αποτελεί μια λωρίδα που κατακλύζεται από κίνηση και ζωή, κατα την χειμερινή, ερημώνει και καταλαμβάνεται από τα στοιχεία της φύσης· μετατρέπεται δηλαδή σε **ένα χωριό- «φάντασμα», σε λήθαργο**.

Η αέναη γραμμική πόλη του τουρίστα.

Ο Πλατανιάς, 12 χιλιόμετρα δυτικά της πόλης των Χανίων, αποτελεί χαρακτηριστική περίπτωση παραθαλάσσιου οικισμού που έχει μεταβεί από μια μικρή αγροτική κοινότητα σε ένα ακμαίο τόπο υποδοχής τουριστών. Το μοντέλο του μαζικού τουρισμού, που έχει επικρατήσει από τα μέσα της δεκαετίας του 80' στην περιοχή, έχει οδηγήσει σε φαινόμενα αυθαίρετης και διάσπαρτης οικοδόμησης του αστικού και αγροτικού χώρου, τον οποίο πλέον χαρακτηρίζει η αποσπασματικότητα, η ιδιωτικοποίηση και η διαρκή μεταβολή.

Παρόμοια συγκρότηση παρουσιάζουν και οι οικισμοί ανατολικά, που συνδέουν τον Πλατανιά με την πόλη των Χανίων (Αγία Μαρίνα, Σταλός, Καλαμάκι): ένα παλαιότερο πυρήνα σε απόσταση από την θάλασσα και την σύγχρονη επέκτασή του κατά μήκος του παραλιακού μετώπου ενώ μετά τον ποταμό Κερίτη δυτικά του οικισμού, παρατηρείται μια διαφοροποίηση στην αστική διάχυση, οι οικισμοί διατηρούν μια παραπάνω απόσταση από την θάλασσα και διακρίνονται μεταξύ τους.

MALEMEPIRGOSPSILONEROUGERANI **PLATANIAS** AGIAMARINASTALOSKALAMAKIAGIOIAPOSTOLOI

CHANIA

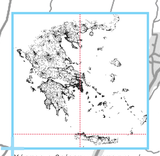

Χάρτης αιθαίρετων κατασκευών, 2012

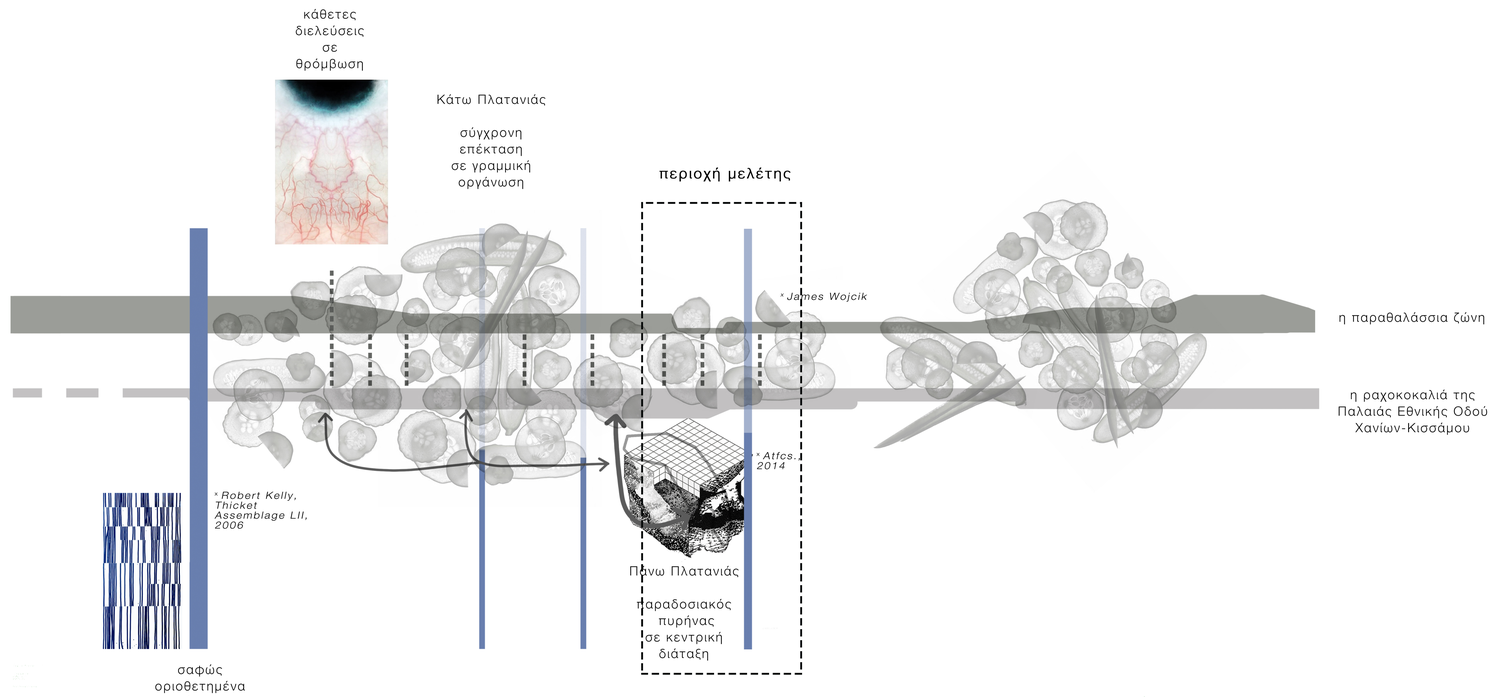

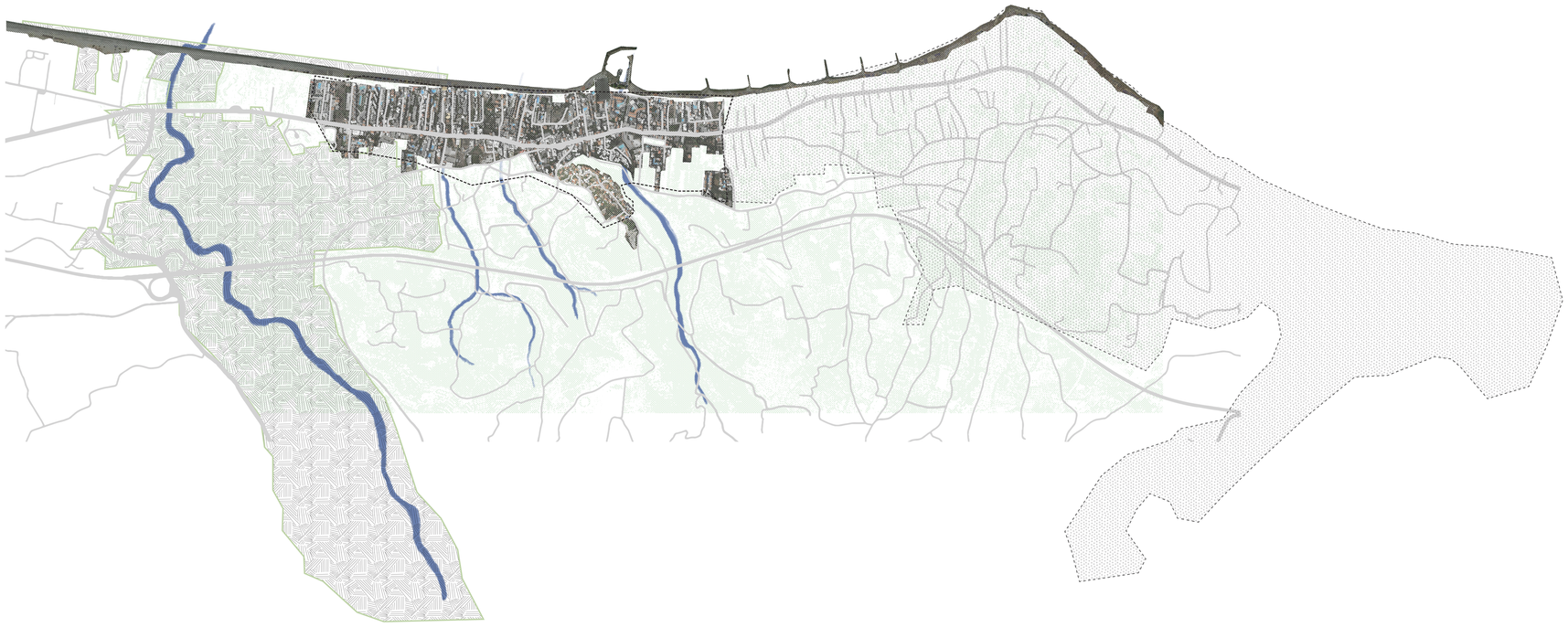

*Piranesi, Forma Urbis, 1756

Η οργάνωση του χώρου.

Τα δύο οικιστικά τμήματα του Πλατανιά, παλαιό και νέο, αναπτύσσονται με διαφορετικό τρόπο. Ο αρχικός οικισμός οργανώνεται με βάση μια κεντρική διάταξη (Πάνω Πλατανιάς), ενώ η παραθαλάσσια εξάπλωσή του έχει έναν σαφώς γραμμικό χαρακτήρα (Κάτω Πλατανιάς). Η νέα επέκταση αποτελείται από μια ευδιάκριτη ραχοκοκαλιά (Παλαιά Εθνική Οδός Χανίων-Κισσάμου) και μικρότερες, σχεδόν αδιόρατες, κάθετες διελεύσεις που την συνδέουν με την ενδοχώρα και την παραλία αντίστοιχα. Τέλος, τον οικισμό διαπερνούν ρέματα που όμως είτε οριοθετούνται αυστηρά με αποτέλεσμα την υποβάθμιση των οικοσυστημάτων τους, είτε μπαζώνονται προκαλώντας έντονα φαινόμενα πλημμύρας.

Η ζώνη εκείνη όπου οι επιμέρους ενότητες που συγκροτούν τον οικισμό εφάπτονται, τέμνονται ή αλληλοκαλύπτονται επιλέγεται ως περιοχή επέμβασης.

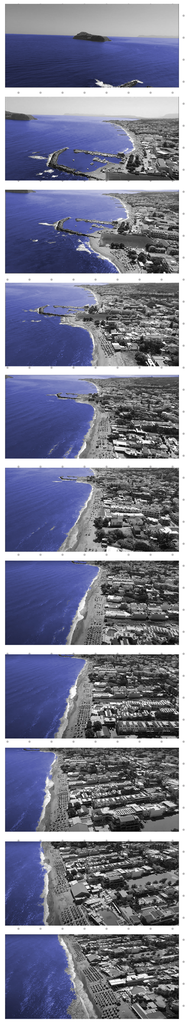

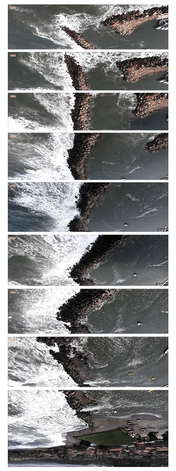

οι ρηγματώσεις
του προσήνεμου μόλου

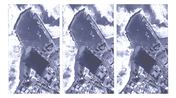

οι κυματισμοί του νερού

η χρονολογική εξέλιξη ακτής- ζώνης λιμανιού

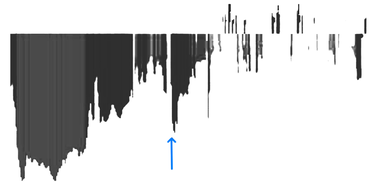

'υπόβαθρο: Παράκτια διάβρωση: Μέθοδοι ανάσχεσης μιας διαχρονικής διεργασίας Βασίλης Καφμάλης Διευθυντής Ερευνών, Ινστιτούτο Ωκεανογραφίας Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ ΗΜΕΡΙΔΑ: «Διάβρωση ακτών Αίτια Αντιμετώπιση Θεσμικό Πλαίσιο» Αθήνα, Τετάρτη 18 Οκτωβρίου 2017

Το λιμενικό καταφύγιο

ένα σημείο παύσης, διατάραξης συνέχειας και εξέλιξης ακτής

Οι ακτές του κόλπου των Χανίων έχει έναν προσανατολισμό **δύ-ση-ανατολή**. Οι επικρατούντες κυματισμοί βορείων κατευθύνσε-ων μετακινούν τα αμμώδη συστα-τικά εγκάρσια ως προς τον προ-σανατολισμό της ακτής ενώ εκεί-νοι των δυτικών κατευθύνσεων συντελούν στην μετακίνηση τους από την δύση στην ανατολή.

Γι'αυτό το λόγο, η χωροθέτηση του αλιευτικού καταφυγίου στην ακτή του Πλατανιά συσωρεύει αμμώδη και κροκαλώδη συστατι-κά δυτικά του προσήνεμου μόλου του και συντελεί στην ρα-γδαία διάβρωση της παραλίας ανέσως ανατολικά του. Η μεταγε-νέστερη τοποθέτηση εγκάρσιων προστατευτικών προβόλων ανα-τολικά αυτού κρίνεται ανεπαρκής.

Με την πάροδο του χρόνου, η παραλία μετατρέπεται από τόπο παραγωγής, σε τόπο κατανάλωσης. Τα ναυτικά επαγγέλματα εκβιομηχανίζο-νται και ο παράκτιος κόσμος μετατρέπεται **σε φολκ στοι-χείο προς κατανάλωση.**

Η μακρόβια παράκτια διάβρωση

οφείλεται κυρίως σε:

-επεμβάσεις στο υδρογραφικό δίκτυο,

-αμμοληψίες από τις κοίτες των ποταμών,

-χωρίς σχεδιασμό, κατασκευές λιμενίσκων, «πυροσβεστικά» έργα για προστασία ακτών.

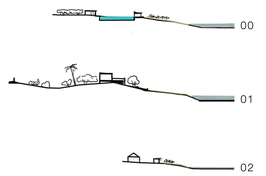

διαγράμματα εγκάρσιων τομων

α.
μεταβαλλόμενο πλάτος παράκτιου χώρου

απότομες διαβαθμίσεις από δημόσιο σε ιδιωτικό

κατακερματισμός-ιδιωτικοποίηση αιγιαλού

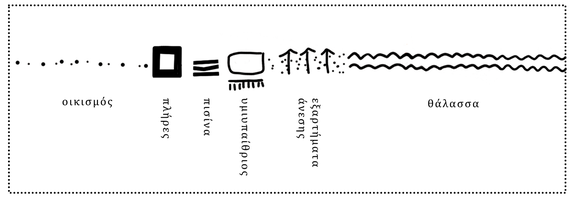

σταθερές αλληλουχίες απευθύνσεων
-θάλασσα
-άμμος/ομπρέλες
-ημιυπαίθριοι/ στέγα-στρα
-πισίνα
-τουριστικό κατάλυμα

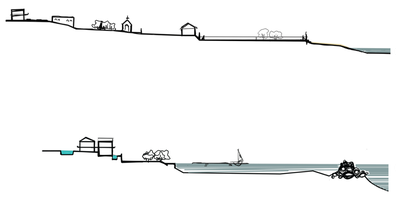

β.
γήπεδο- όριο, γραμματόσημο στο χώρο αποκλεισμός σύνδεσης παραλίας- οικισμού

γ.
λιμενίσκος
ζητήματα διάβρωσης

ΠΑΡΑΛΙΑ
/
Η αιμαλία των θερινών διακοπών

Θάλασσα, Θέα και Θέαμα

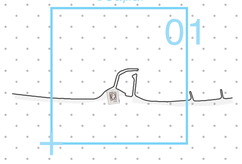

Η παραλία είναι η περιοχή εκείνη όπου η στεριά συναντά τη θάλασσα, **ένα όριο ασαφές και μεταβαλλόμενο**, μια περιβαλλοντική συνθήκη που μετασχηματίζεται συνεχώς. Στην περίπτωση του Πλατανιά, η Παραλία συνιστά βασική ραχοκοκαλιά του οικισμού ανταγωνιστική του Δρόμου, **το πεδίο εκείνο στο οποίο εκτυλίσσονται και νοηματοδοτούνται κατά βάση οι θερινές διακοπές.** Ένα αμμώδες τοπίο,που συγχρόνως συγκροτεί το πιο σαγηνευτικό φυσικό τουριστικό απόθεμα.

Παρότι γραμμικός, ο παράκτιος χώρος θα μπορούσε να αποτελέσει τον κατ' εξοχήν τόπο συνάντησης του οικισμού, καθώς επιτρέπει τη συμμετοχή, ενθαρρύνει την οικειοποίηση και συγκροτείται ως ενότητα συνδιαλεγόμενος με το νερό. Ταυτόχρονα σε αυτό, συνάντάται μια άλλη μορφή συνύπαρξης (η κουλτούρα του σώματος). Όλοι εκδεδυμένοι από την αστική ενδυμασία που διαφοροποιεί και προκαθορίζει συμπεριφορές, μοιάζουν «ίσοι» μέσα από την έκθεση του σώματος στον ήλιο και στα βλέμματα των άλλων. Παρόλα αυτά, στην περίπτωση μας την εν.λόγω συνθήκη θα έρθει να επισκιάσει το **πολύχρωμο μωσαϊκό που σχηματίζουν στην άμμο τα εφήμερα στοιχεία/ εξαρτήματα άνεσης** (ψάθες, ξαπλώστρες, ομπρέλες, στέγαστρα; ξύλινοι διάδρομοι) και λίγο πιο πίσω το **«πλαγκτόν» των τουριστικών υποδομών**, πού διαρκώς εξαπλώνεται, μετασχηματίζοντας το τοπίο σε αστικοποιημένη περιφέρεια της πόλης. **Εμφανής λοιπόν ο κατακερματισμός του δημόσιου χώρου και η επικράτηση του ιδιωτικού, του ιδιωτικοποιημένου και του μερικού.**

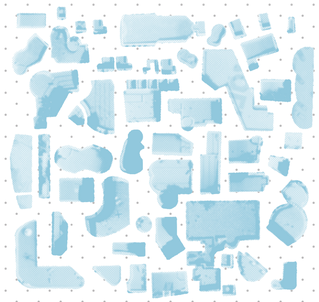

συγκέντρωση και «τακτοποίηση»
κολυμβητικών δεξαμενών
των ξενοδοχείων
εν‌ρύτερης περιοχής μελέτης
(knolling)

η πισίνα ως τόπος συνάντησης /
η πισίνα ως έκθεμα

πληθώρα μορφών
«θρυμματισμού» της θάλασσας
(οργανικές-ορθοκανονικές μορφές)

ΚΤΙΡΙΑΚΟ
ΑΠΟΘΕΜΑ
/
Το πλαγκτόν, των
ξενοδοχείων.

Τα οικιστικά
υπολείμματα.

02

Ένα τουριστικό κατάλυμα είναι **ένας παροδικός χώρος** που διαχωρίζεται τόσο από τον συμβατικό χώρο της πόλης όσο και από τον χρόνο της εργασίας. Τα μέρη του παραθερισμού ενανγκαλίζονται τις «χρονικές ασυνέχειες», καθώς προσφέρουν ένα «πάγωμα του χρόνου». Τα χωριά διακοπών όπως ο Πλατανιάς γεμίζουν μία φορά το χρόνο με τους παραθεριστές. Σε σύντομο χρονικό διάστημα, προσπαθούν να αναπαράγουν τη ζωή μιας πρωτόγονης καλτούρας ή τουλάχιστον να παρέχουν μια περίοδο ανέμελης ζωής. **Υπό αυτή τη λογική, το τουριστικό συγκρότημα είναι ο θεατρικός αντίποδας της αστικής κοινωνίας.** Είναι η πρόσκαιρη εικόνα της. Ένας προσεκτικά διατεταγμένος μικρόκοσμος που εξασφαλίζει ένα ήσυχο χρονικό διάστημα στους χρήστες.

Η αρχιτεκτονική που παράγουν οι εν λόγω προσωρινοί χώροι υπάρχει σε μικρά και μεγάλα μεγέθη, καθορίζει ολόκληρες περιοχές, δημιουργεί πρότυπα και εξοικειώνει ή εξαχρειώνει τοπικές και ευρύτερες κοινότητες με το συντακτικό και τη γλώσσα που διαχειρίζεται.

Τουριστικές υποδομές στον δήμο Πλατανια σε σχέση με νομό Χανίων

ο Πλατανιάς συγκεντρώνει

1 στις 3 ξενοδοχειακές κλίνες
του νομού Χανίων

(16992 κλίνες)

Τύπος τουριστικού καταλύματος

5,5% ιδιόκτητο σπίτι
7,5% ενοικιαζόμενη βίλλα
26% ενοικιαζόμενα δωμάτια

61% ξενοδοχείο

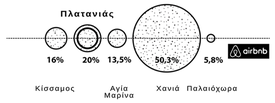

Κατανομή πακέτων διαμονής

38% χωρίς πακέτο
23,5% πρωινό
13% ημιδιατροφή
27% all inclusive

Τα κλισέ του τουριστικού ελληνικού προϊόντος

Τα 4S:
Sea,
Sun,
Sand
& Sex

Platanias
the
essence
of Crete

Idyllic beaches
Crystal clear waters
Blue horizon
Authentic experience
Enthusiastic nightlife

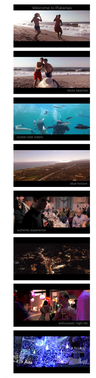

Σποτ τουριστικής προβολής του δήμου Πλατανιά, 2017

Ορίζοντες κλισέ, ακρογιαλιές και ουρανοί εναλλάσσονται με λόφους και βουνοπλαγιές σε εικόνες που επιλέγουν να παρουσιάσουν μια αποσπασματική παρουσία του τόπου. Απουσιάζει η αυθαίρετη και διάσπαρτη δόμηση, η χωροθέτηση και η κατασκευή τουριστικών μονάδων εκτός κλίμακας, μη λαμβάνοντας υπόψη τους τις τοπικές φυσικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες του τοπίου.

επιμήκεις γραμμικοί όγκοι

συμπαγή πολύπλευρα «πρίσματα»

βραχίονες σε λογική «αγκαλιάς»

αυτοτελή «χωριά» σύμπλεξη των τύπων

διασπορά κατακερματισμένοι όγκοι

τυπολογική ανάλυση τουριστικών καταλυμάτων

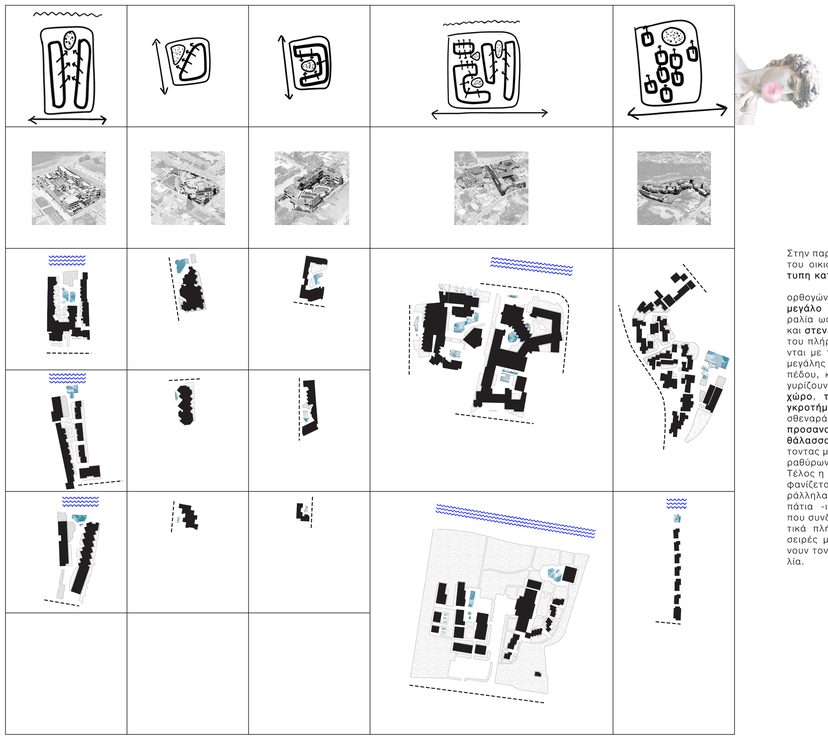

Στην παραθαλάσσια επέκταση του οικισμού ισχύει μια **ιδιότυπη κατάτμηση της γης**:

ορθογώνια οικόπεδα με **μεγάλο βάθος** (από την παραλία ως την Παλαιά Εθνική) και **στενές όψεις**. Οι μονάδες του πλήρους επαναλαμβάνονται με τάξη κατά μήκος της μεγάλης διάστασης του οικοπέδου, και συνήθως περιτριγυρίζουν **έναν «κοινόχρηστο» χώρο, την πισίνα του συγκροτήματος** και διεκδικούν σθεναρά τη θέα, δηλαδή τον **προσανατολισμό προς την θάλασσα** κάθε δωματίου θέτοντας μια εντατική σειρά παραθύρων και μπαλκονιών. Τέλος η σχέση των αρμών εμφανίζεται και πάλι, με τα παράλληλα μακράστενα μονοπάτια -ιδιωτικά ή δημόσια-, που συνδέουν τα αποσπασματικά πλήρη, διαχωρίζουν τις σειρές μεταξύ τους και ενώνουν τον δρόμο με την Παραλία.

**υπόβαθρο: Αδαμαντία Νίκα, Χρήστος Γυφτόπουλος, "Ο δημόσιος χώρος ως υποπροϊόν μιας διαρκούς ιδιωτικής συσσώρευσης και διεκδίκησης: Η περίπτωση του Πλατανιά Χανίων", Διπλωματική Εργασία, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πολυτεχνείο Κρήτης, Χανιά, Ελλας, 2020*

Χαρτογραφώντας τα ξενοδοχειακά μοτίβα

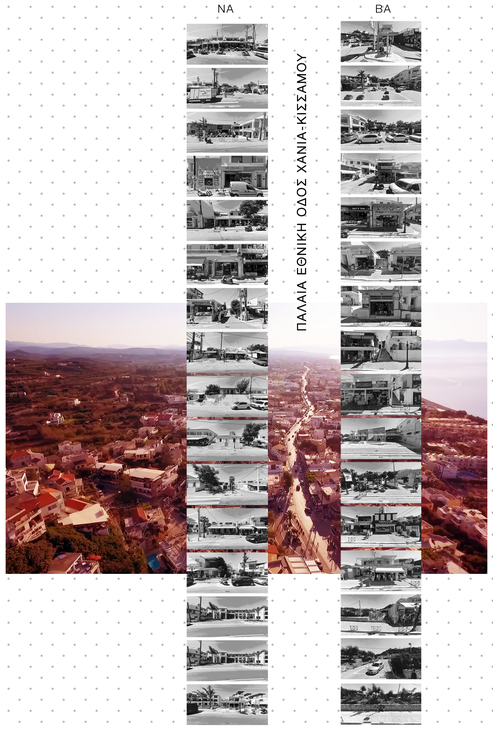

κολάζ διαδοχικών καρέ
εκατέρωθεν
της Παλαιάς Εθνικής Οδού
Χανίων-Κισσάμου

απουσία
αντιληπτικού, οπτικού, απτικού
ρυθμού

ΔΡΟΜΟΣ

Η ατύπη δημόσια
ραχοκοκαλιά.

*Η γοητεία του
κοινού και του
άσχημου.*

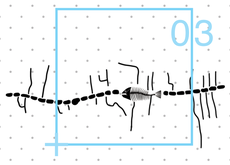

Ο Δρόμος συνιστά την σπονδυλική στήλη όλων των γειτνιαζόντων οικισμών, εγκαθιστώντας **ένα υποτυπώδες επίμηκες σύστημα οργάνωσης**, εύκολα επεκτεινόμενο και συνδεόμενο με παρόμοια σύστηματα. Σήμερα, αποτελεί **τον μοναδικό υποτυπώδη δημόσιο χώρο του Πλατανιά** ο οποίος γεννιέται μέσα από **την ιδιωτική πρωτοβουλία, τον αποσπασματικό σχεδιασμό και τις καταναλωτικές τάσεις**.

α2. [Προσδιορίζοντας τα ξεχαρβαλωμένα περιαστικά θραύσματα.]

(ανάλυση περιοχής μελέτης)

«Το σύμβολο κυριαρχεί πάνω στο χώρο.[...] Γι' αυτό και η αρχιτεκτονική γίνεται σύμβολο και όχι μορφή. [...] Η πινακίδα σε κάθε όψη είναι η μια αποδεκτή υπερβολή, και το κτίριο πίσω μία ταπεινή ανάγκη. Αν αγνοήσουμε τις πινακίδες δεν υπάρχει χώρος.»

Venturi R., Learning from Las Vegas

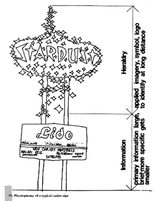

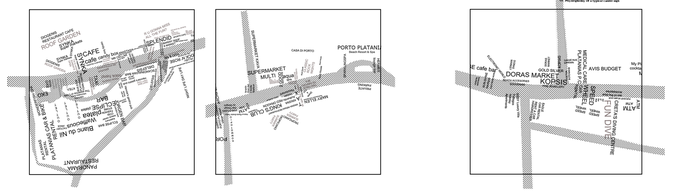

Καταγραφή των διαφημιστικών επιγραφών- καλεσμάτων κατά μήκος του Δρόμου συναρτήσει κλίμακας και πυκνότητας.

η αρχιτεκτονικη της πειθούς

Τα κτίρια αποτελούν καμβάδες πάνω στους οποίους τα μυνήματα του τουρισμού προβάλλονται .

τα ένθετα στοιχεία- συνδιαμορφωτές της φυσιογνωμίας του Δρόμου

Η γλώσσα του Δρόμου συνίσταται από σημεία, από σύμβολα που μεταφέρουν γρήγορα και άμεσα μηνύματα στη διάρκεια της κίνησης πεζών και οχημάτων.

Η ποικιλία των πιθανών καθημερινών σεναρίων απλώνεται στις δύο πλευρές ενός δημόσιου χώρου, σε «αρχιτεκτονημένα» κελύφη τολμηρής επικοινωνίας παρά διακριτικής έκφρασης (Venturi et al, 1977, 8-9) που την ίδια στιγμή παραβλέπονται και υποτιμούνται από την επίσημη καθεστηκυία αρχιτεκτονική κουλτούρα.

το καθημερινού μπαρόκ, το φευγαλέο, το αποσπασματικό

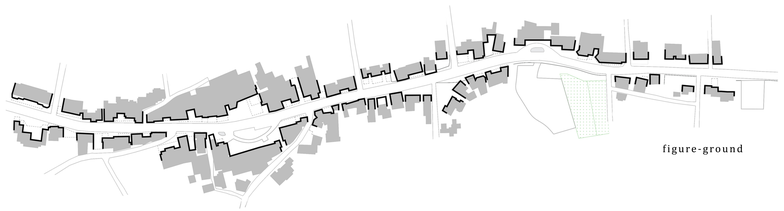

figure-ground

ground-figure

καταναλώσεις

αεροφωτογραφία
1945

πλήρες:
συνεχές θορυβώδες μέτωπο με αλληλουχιά εισχωρήσεων, ασυνέχειων των προσόψεων

κενό:
ανοιχτός γραμμικός χώρος-ραχοκοκαλιά λειτουργεί ως κανάλι ροής πεζών και οχημάτων σε συνεχή επαναπροσδιορισμό.

ζητήματα διεκδίκησης:
κάθε υποσύστημα του Δρόμου διεκδικεί το σύνολο για τον εαυτό του (τα καταστήματα καταλαμβάνουν το πεζοδρόμιο, τα οχήματα σταθμεύουν στο ελάχιστο χώρο κίνησης των πεζών, οι πεζοι δυσχεραίνουν την κίνηση των οχημάτων).

χαρακτήρας
διάταξη ανταγωνιζόμενων στοιχείων,
πεδίο διαρκούς εμπορικής διαπραγμάτευσης,
αποκλιμάκωση καταναλωτικών απευθύνσεων όσο απομακρυνόμαστε από κέντρο του οικισμού, δυτικά.

Έως και τις αρχές του 20ου αιώνα, η κεντρική οδός του Κάτω Πλατανιά (ΠΕΟ) ήταν ο εκτός οικισμού δρόμος που συνέδεε το ένα χωριό με το άλλο. Σε αυτόν είχαν από τότε εγκατασταθεί κάποια «χάνια» (μικρά καταλύματα για να διανυκτερεύουν οι ταξιδιώτες και τα ζώα τους).

κολάζ διαδοχικών καρέ
εξέλιξη
του ποταμού Κερίτη
από την κύρια ροή
έως τις εκβολές του

Το φυσικό τοπίο θεωρούμενο 'τουριστικού ενδιαφέροντος' οφείλει να πληρεί τις προδιαγραφές ενός παγκοσμιοποιημένου τουριστικού ιματζ (φοίνικες και γκαζόν). Υιοθετείται μια αισθητική του εξωτικού τόσο για τον ιδιωτικό όσο και τον δημόσιο χώρο, μεγάλου κόστους και διαρκούς τεχνικής υποστήριξης. Χαρακτηριστικά, ο φοίνικας, φυτό τροπικών και υποτροπικών χωρών, ταυτίζεται με την αίγλη και συνυπάρχεται συνήθως με τον χλοοτάπητα, τυπικό φυτό εδαφοκάλυψης ,ιδιαίτερα υδροβόρο, το οποίο παραπέμπει περισσότερο σε λιβαδικά αγγλοσαξωνικά συστήματα.

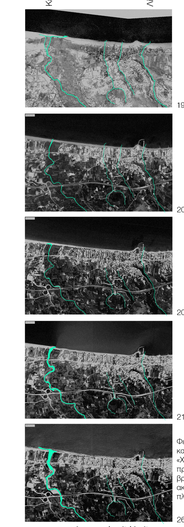

χρονολογική εξέλιξη
του υδρογραφικού δικτύου
και οι αστικές πιέσεις

Φεβρουάριος 2019
κακοκαιρίες
«Χόλντι», «Θεοδώρα»
πρωτοφανείς
βροχοπτώσεις
ακραία φαινόμενα
πλημμύρας

Διακρίνεται η συνεχής εξάπλωση του ανθρωπογενούς αποτυπώματος στο έδαφος

Σήμερα, η εντατική ανάπτυξη παραλιακού τμήματος του οικισμού θέτει αυστηρά όρια και διακόπτει εντελώς τις φυσικές συνέχειες των ρεμάτων

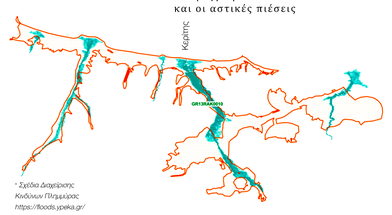

* Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας https://floods.ypeka.gr/

χάρτης επικινδυνότητας πλημμύρας

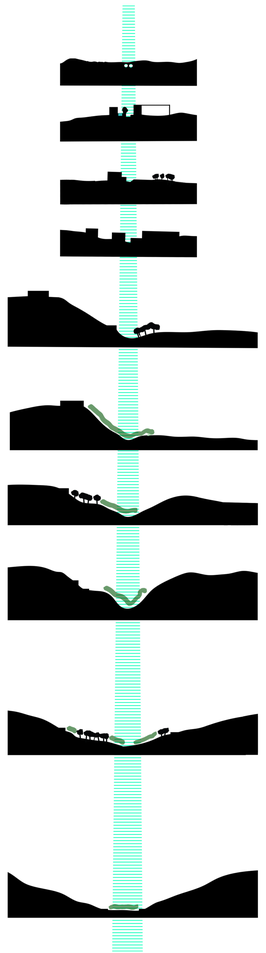

η υποβάθμιση του ποτάμιου οικοσυστήματος

σταδιακή αυστηροποίηση των οριοθετήσεων των όχθεων όσο πλησιάζουμε την ακτή,

μετατροπή κοίτης από φυσική σε τεχνητή

παρόχθια δόμηση και κίνηση σε μεγάλη εγγύτητα με το ρέμα

ΡΕΜΑΤΑ

Οι ανενεργές ροές του νερού.

Η φύση υπό συνεχείς πιέσεις.

04

Η μεταχείριση του τοπίου ως τουριστικού πόρου και κερδοσκοπικής εκμετάλλευσης, η εγκατάλειψη των αγροτικών δραστηριοτήτων αλλά και των παραδοσιακών τρόπων εκμετάλλευσης του, οδηγούν σε **τοπία υποβαθμισμένα**, ξένα που δεν διατηρούν την φυσιογνωμία και ταυτότητά τους. Έντονες ανθρωπογενείς επεμβάσεις μη ανθεκτικές στις μεταβολές που τους ασκούνται από τις φυσικές συμπεριφορές,σημειώνονται ιδιαίτερα στις πεδινές διαδρομές των χειμαρρικών ρεμάτων του Πλατανιά (καταπατήσεις, επιχωματώσεις, μετατροπές σε οδικό δίκτυο).

Επεξήγηση στρωματογραφικής τομής (εδαφικά προφίλ) περιγράφουν τις εναλλαγές και τις οριζόντιες αποσυνθέσεις των χρήσεων γης και των υλικοτήτων στο σύνολο της περιοχής μελέτης

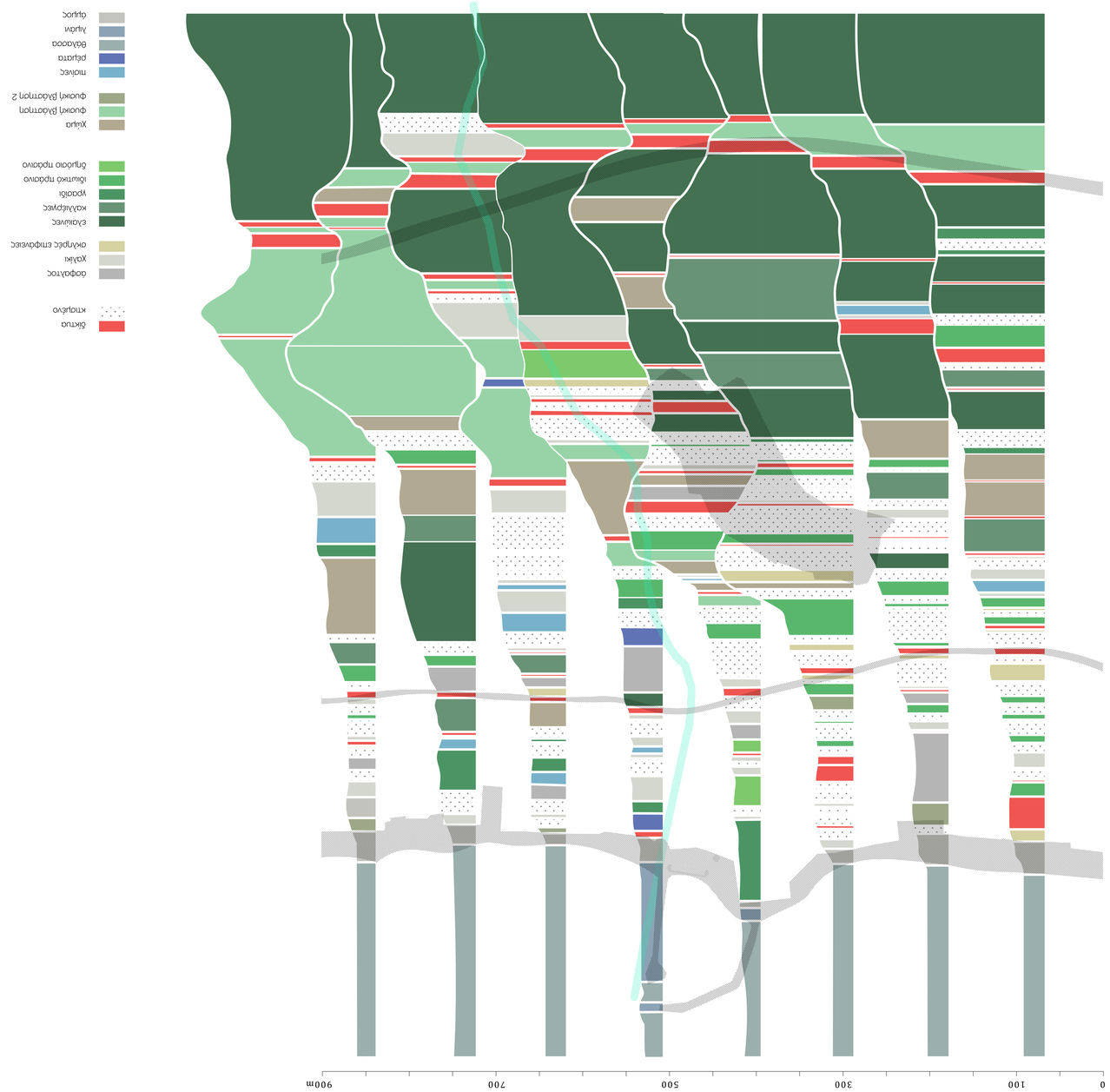

α2. [Προσδιορίζονται τα ξεχωριζόμενα περιβαλλοντικά φαινόμενα.]
(ανάλυση περιοχής μελέτης)

α.

ανάλυση

β.

έναυσμα, προθέσεις

γ.

μελέτη

α1. [Συστήνοντας την τουριστική κιβωτό]
(ανάλυση ευρύτερης περιοχής)

* σκίτσο: Μιχαήλ Βλασόπουλος

α2. [Προσδιορίζοντας τα ξεχωρίβαλωμένα περιαστικά θραύσματα]
(ανάλυση περιοχής μελέτης)

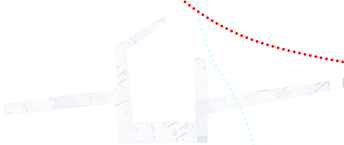

01. ΠΑΡΑΛΙΑ/
Η αυλαία των θερινών διακοπών

Θάλασσα,Θέα ... Θέαμα.

02. ΚΤΙΡΙΑΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ/
Το πλαγκτόν των ξενοδοχείων

Τα οικιστικά υπολείμματα.

03. ΔΡΟΜΟΣ/
Η άτυπη δημόσια ραχοκοκαλιά

Η γοητεία του κοινού και του άσχημου.

04. ΡΕΜΑΤΑ
Οι ανενεργές ροές του νερού

Η Φύση υπ... συνεχείς πιέσεις.

05. ΛΟΦΟΣ
Στα ανεμοδαρμένα ύψη του Πλατανι...

Η αναζήτηση τη... αυθεντικότητας.

a reinterpetation of banal things

β1. [Κατανοώντας το παιχνίδι ως ρυθμό και εκρυθμία.]
(το θεωρητικό πλαίσιο)

παιχνίδι ως νέο αφηγηματικό τέχνασμα στον αντίποδα της αναψυχής

αναψυχή
παθητικός ηδονιστικός ατομικός ανεμπόδιστος

≠

παιγνιώδης συμπεριφορά
ενεργητικός αλτρουιστικός συμμετοχικός ανυπόμονος

παγκόσμιο τουριστικό θέρετρο
ακτογραμμή
καλοκαίρι

τοπικό οικισμός
λόφοι
χειμώνας

balanced

Roger Caillois

β2. [Αντιστοιχώντας παίγνια και θραύσματα.]
(οι χωρικές συσχετίσεις)

προσποίηση
αγώνας
τύχη
ίλιγγος

α διττότητες → α 04 02 03 03 → α 04 02 01 03 02

β β β

θέσεις
επιμέρους αναλύσεις
(ενδό) διαπραγματεύσεις

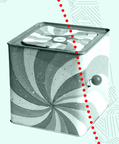

ο χάρτης της αφήγησης
το a la carte μενού

γ1. [Θέτοντας στρατηγικές και χειρισμούς.]
(τα συνθετικά διαγράμματα)

περιοχή

κοινοί τόποι + παιγνιώδεις ενότητες + νέοι συντελεστές

superposition

γ2. [Συγκροτώντας μια νέα συνεκτική αποσπασματικότητα.]
(το σχέδιο γενικής διάταξης)
1:500

ένας νέος αστικός πυκνωτής

= [α 04 02 01 03 β]^γ

(επαν/παρ) ερμηνείες

γ3. [Εστιάζοντας στα σημεία.]
(οι επιμέρους επεμβάσεις)
1:200

[A]

[B] Το παράλιο κουκλοθέατρο / Δημόσια Λουτρά

[C]

[D] Μικρά κομμάτια ουρανού/ Ημιδιαμονή

[E] Η Γέφυρα των πωλητών/ Υπαίθρια Αγορά

[F] Οι κήποι των σπιτιών/ Αγραστικό Τοπίο

[G] Το κρηπίδωμα της λοφοπλαγιάς / Υπαίθρια ανάβαση

HOMO LUDENS

Johan Huizinga

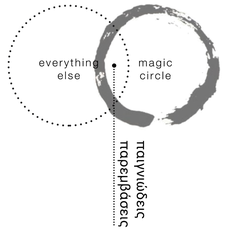

Ο Huizinga στο έργο του «Homo Ludens», αναφέρει μεταξύ άλλων το «παίζειν» ως αξιοσημείωτη λειτουργία του ανθρώπινου είδους, ισάξια με το «λογίζεσθαι» και το «κατασκευάζειν». Επομένως, θεωρεί ότι μετά τον Homo Sapiens, τον λογικό άνθρωπο, και τον Homo Faber, τον άνθρωπο κατασκευαστή που τον διαδέχτηκε, σημαντική θέση στην ονοματολογία αυτή θα πρέπει να κατέχει ο Homo Ludens, ο Άνθρωπος που Παίζει (Μήλια – Αργείτη, 2012).

ΜΙΑ ΤΥΠΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ **ΜΟΡΦΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΟΥ**

PAIDEA
αυθορμητισμός
αυτοσχεδιασμός

εννοιολογικό δίπολο φάσμα

καθιερωμένοι κανόνες, δομή, πειθαρχία
LUDUS

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ
στο περιβάλλον της σύγχρονης πόλης

ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ
ενσωματωμένες στην οικονομική ζωή

ΑΛΛΟΙΩΣΗ

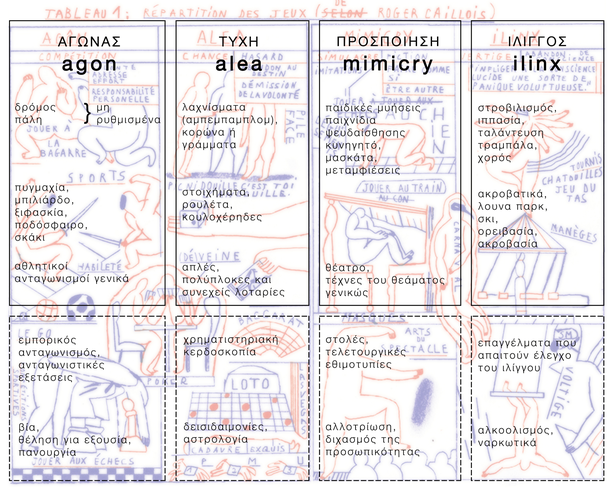

Roger Caillois

«Στον **αγώνα**, ο παίκτης στηρίζεται κυρίως στον εαυτό του, **προσπαθεί και παθιάζεται.** Στην **τύχη**, στηρίζεται στα πάντα εκτός από τον εαυτό του και **εγκαταλείπεται σε δυνάμεις που του διαφεύγουν.** Στη **προσποίηση**, φαντάζεται ότι **είναι ένας άλλος και επινοεί ένα μυθοπλαστικό σύμπαν.** Στον **ίλιγγο**, **ικανοποιεί την επιθυμία να καταστρέψει πρόσκαιρα τη σταθερότητα και την ισορροπία του σώματός του**, να ξεφύγει από την τυραννία της αντίληψής του, να προκαλέσει τον αποπροσανατολισμό της συνείδησής του».

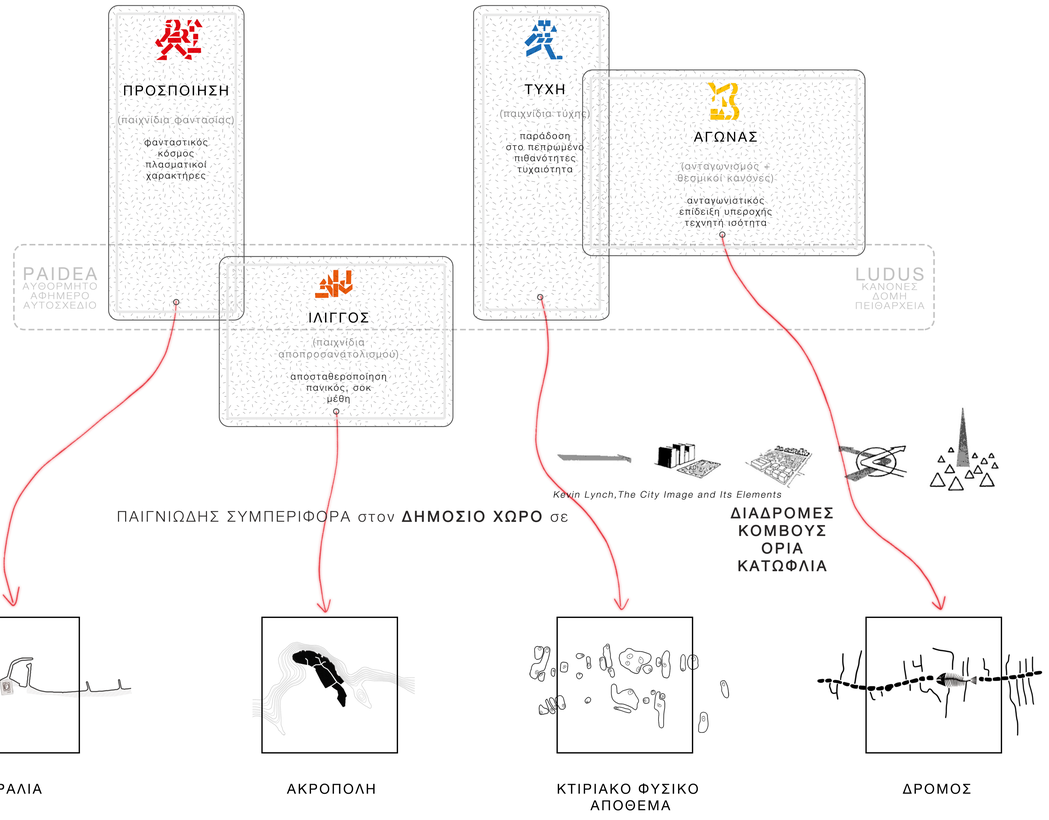

υφιστάμενα θραύσματα οικισμού

ΠΑΡΑΛΙΑ

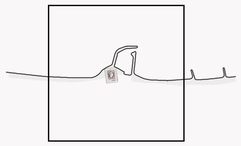

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ/ΦΑΝΤΑΣΙΑΚΟ

ΡΥΘΜΟΣ/ΕΚΡΥΘΜΙΑ

ΜΥΘΟΣ+ ΑΦΗΓΗΣΗ

ΑΡΤΟΣ + ΘΕΑΜΑΤΑ

ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΣΩΜΑΤΙΚΟΣ ΙΛΛΙΓΟΣ/
ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΣ ΙΛΛΙΓΟΣ

ΡΙΣΚΟ/ΕΛΕΓΧΟΣ

ΚΙΝΔΥΝΟΣ

ΚΤΙΡΙΑΚΟ ΦΥΣΙΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ

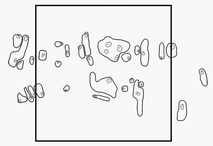

ΑΠΩΛΕΙΑ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΔΥΝΗΤΙΚΗ ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΑ
ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ

ΔΡΟΜΟΣ

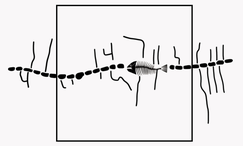

ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΚΑΝΟΝΩΝ

ΑΡΣΗ ΥΠΑΡΧΟΝΤΩΝ
ΣΧΕΣΕΩΝ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

ΟΡΑΤΟΤΗΤΑ / ΚΡΙΤΙΚΗ

είδη παιχνιδιού

ΠΡΟΣΠΟΙΗΣΗ

ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΑ

ΙΛΙΓΓΟΣ

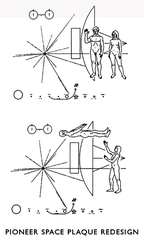

PIONEER SPACE PLAQUE REDESIGN

ΤΥΧΗ

ΑΓΩΝΑΣ

παιγνιώδεις ποιότητες

η θεατρική ποιότητα
του χώρου

μετασχηματισμός παιχτών
από παρατηρητές σε συμμετέχοντες
αναπαραγωγή,
εξαπάτηση,
νέοι κώδικές νοημάτων
συνεχή αντικατάσταση
κάτι με κάτι άλλο

αισθήσεις
αστάθειας
παραμορφωμένη
αντίληψη

απόδραση από
κανονιστικές σωματικές
εμπειρίες
πτώση,ολίσθηση,
άλμα,αναρρίχηση,
περιστροφή,μπουσούλημα,
γρήγορή κίνηση

περιπλάνηση

η ζωή στην πόλη είναι
μεγάλο παιχνίδι τύχης
ΤΖΟΓΑΔΟΡΟΣ
επανεγγραφή του flaneur
ο σημερινός νομάς
(ο τουρίστας;)

ποιος είναι το κέντρο
της προσοχής;

«ενέργηματα»

θεατρικότητα
αλλιώς

δημόσιοι χώροι κλειστοί
ως ένα δωμάτιο,
ΕΣΤΙΑΣΗ
στους ανθρώπους και στα συμβάντα

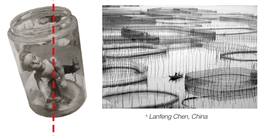

* Lanfang Chen, China

κλειστότητα

κατακερματισμός σκηνής

πολλαπλά πλάνα

εισχωρήσεις
άμμώδους, βότσαλωτού
στο τεχνητό
και αντίστροφα

ανεστραμένο βλέμμα

εξερεύνηση
αλλιώς

* Bruno Munari, Seeking comfort
in an uncomfortable chair

ξαφνικές εναλλαγές
ύψους,
κλίμακας,
φωτός/ σκιάς,
βραδύτητας/ ταχύτητας

επεξεργασία του εδάφους

εφήμερη κατοίκηση
αλλιώς

δαιδαλώδης λαβύρινθος

τυχαία μοτίβα συμπτωματικών
συναντήσεων,
λαβυρυνθώδεις αλληλουχίες
χώρων

παρεισφρήσεις
δημοσίου/ ιδιωτικού
ανοιχτού/ κλειστού
φυσικού/ τεχνητού

ελευθερία,
πυκνοτήτα,
πολλαπλότητα
μοτίβων
δραστηριότητας & κινήσης

διάρρηξη ή εντατικοποίηση
εσωστρέφειας

οικονομικός
ανταγωνισμός
αλλιώς

* Gregor Sailer - The Potemkin Village

επαναδιαπραγμάτευση
γραμμικής ανάπτυξης
ρυθμού κτιρίων

αντιστροφές
οριζόντιο/κάθετο
κτίριο/δρόμος
επιπέδου συσχετισμού
εκτός ισογείου

χωρικά εργαλεία

βασικοί άξονες ιδιοτήτων θραύσματα

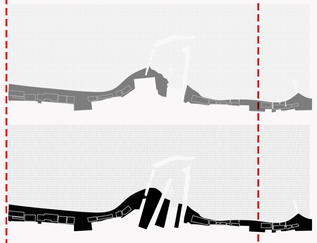

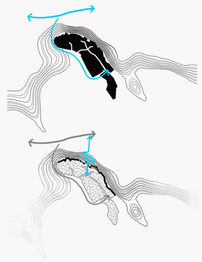

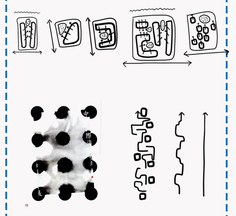

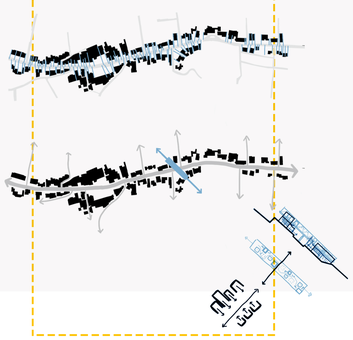

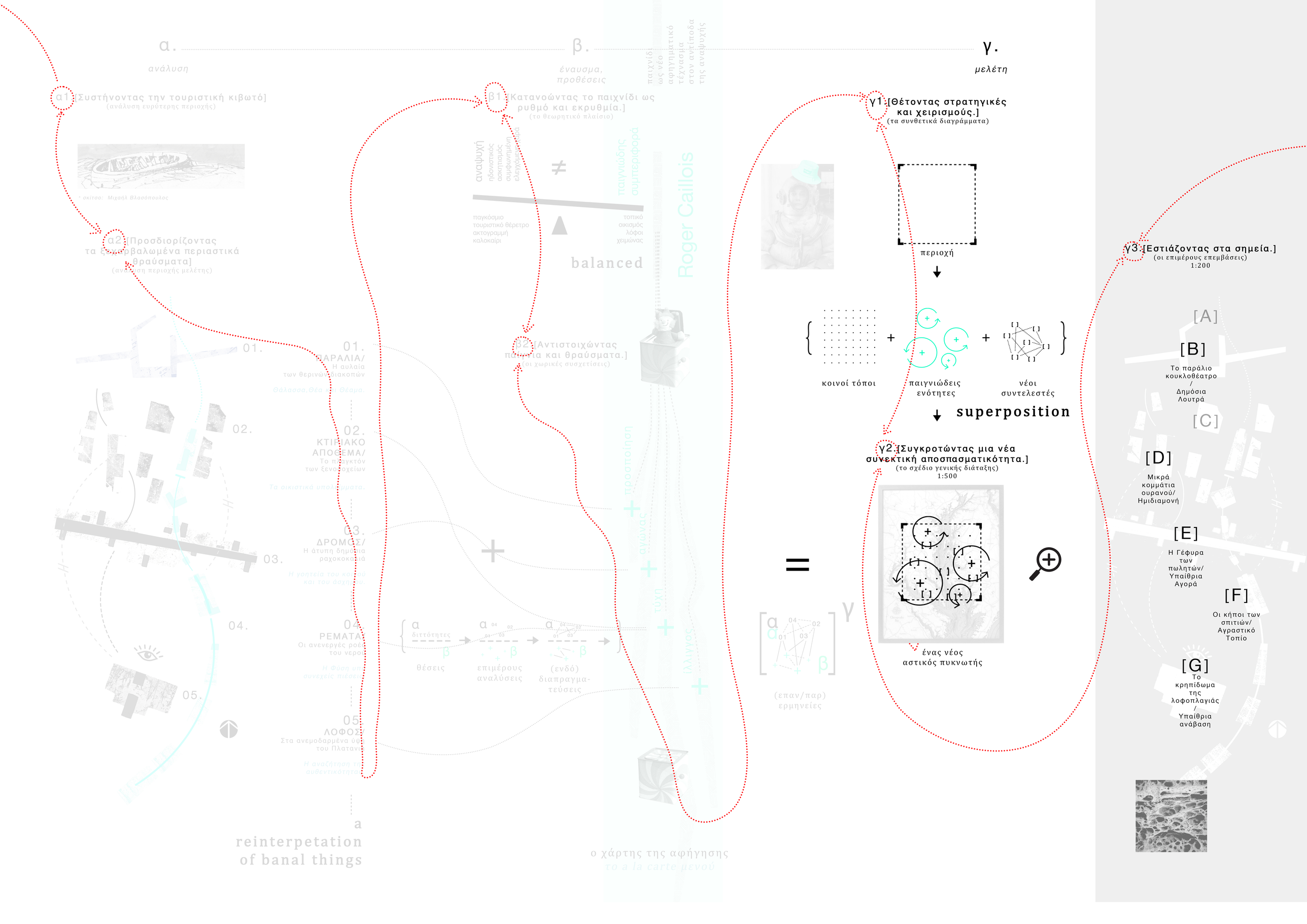
α.
ανάλυση
β.
έναυσμα, προθέσεις
γ.
μελέτη
α1.[Συστήνοντας την τουριστική κιβωτό]
(ανάλυση ευρύτερης περιοχής)
α2.[Προσδιορίζοντας τα ξεχαρβαλωμένα περιαστικά θραύσματα]
(ανάλυση περιοχής μελέτης)
β1.[Κατανοώντας το παιχνίδι ως ρυθμό και εκρυθμία.]
(το θεωρητικό πλαίσιο)
β2.[Αντιστοιχώντας παίγνια και θραύσματα.]
(οι χωρικές συσχετίσεις)
γ1.[Θέτοντας στρατηγικές και χειρισμούς.]
(τα συνθετικά διαγράμματα)
περιοχή
κοινοί τόποι
παιγνιώδεις ενότητες
νέοι συντελεστές
superposition
γ2.[Συγκροτώντας μια νέα συνεκτική αποσπασματικότητα.]
(το σχέδιο γενικής διάταξης)
1:500
ένας νέος αστικός πυκνωτής
γ3.[Εστιάζοντας στα σημεία.]
(οι επιμέρους επεμβάσεις)
1:200
[A]
[B]
Το παράλιο κουκλοθέατρο / Δημόσια Λουτρά
[C]
[D]
Μικρά κομμάτια ουρανού/ Ημιδιαμονή
[E]
Η Γέφυρα των πωλητών/ Υπαίθρια Αγορά
[F]
Οι κήποι των σπιτιών/ Αγραστικό Τοπίο
[G]
Το κρηπίδωμα της λοφοπλαγιάς / Υπαίθρια ανάβαση
01. ΠΑΡΑΛΙΑ/
02. ΚΤΙΡΙΑΚΟ ΑΠΟΘΕΜΑ/
03. ΔΡΟΜΟΣ/
04. ΡΕΜΑΤΑ/
05. ΛΟΦΟΣ/
a reinterpetation of banal things
Roger Caillois
balanced
θέσεις
επιμέρους αναλύσεις
(ενδό) διαπραγματεύσεις
(επαν/παρ) ερμηνείες
ο χάρτης της αφήγησης
το a la carte μενού

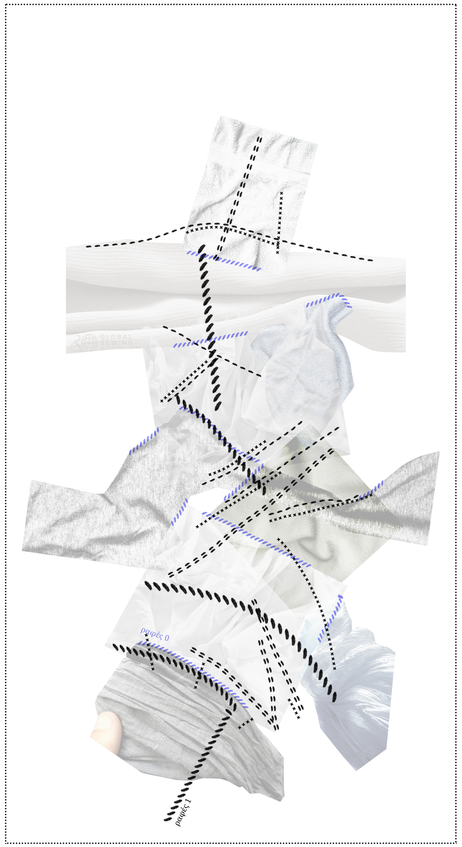

α.

η βασική χειρονομία

ένας νέος εγκάρσιος, τεθλασμένος, διακοπτόμενος μηχανισμός που απονοηματοδοτεί και (παρ/ επαν) ερμηνεύει τις υφιστάμενες συνθήκες και τις μεταξύ τους σχέσεις.

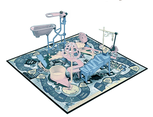

* Pierre Charpin, Dessin Circuit

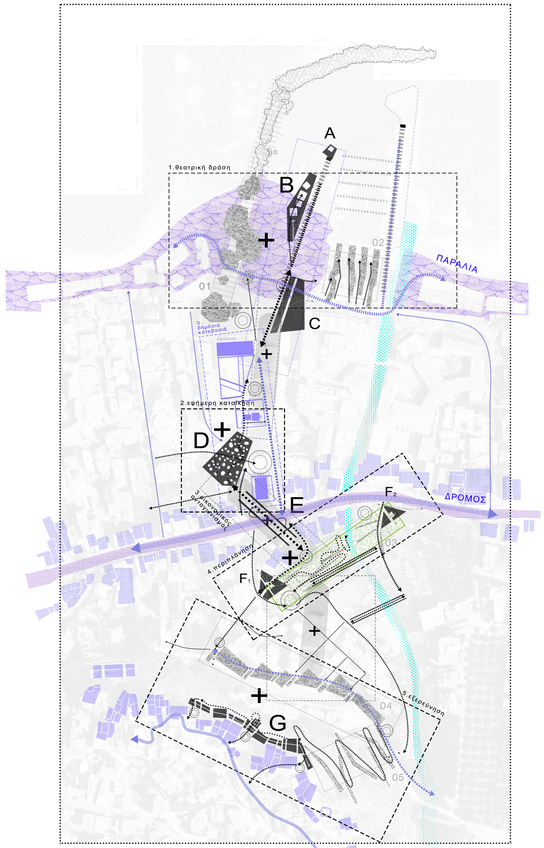

β.

οι στρατηγικές

Η ενδιάμεση ζώνη/ ρήγμα που επαναδιαπραγματεύσιμαστε, οι ενότητες, υφιστάμενες και νέες, οι συρραφες και τα εργαλεία της επέμβασης. Δίνει τις δυνατότητες για την ανάπτυξη πολλών και διαφορετικές «λίμνακας αλληλεπιδράσεων και «παιγνίων» και καταγράφει τη πολυπλοκότητα μιας εκ νέου συσχέτισης του τοπικού (οικισμός) με το παγκόσμιο (τουρισμός).

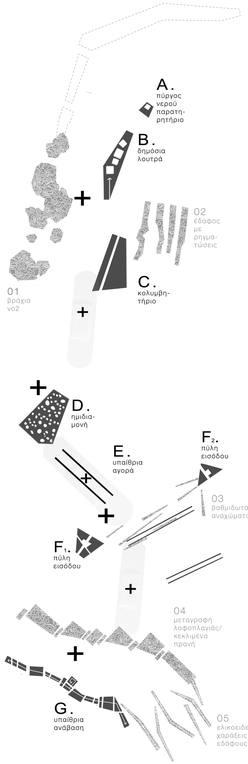

τα συνθετικά διαγράμματα

β.1 οι επιμέρους χειρισμοί

οι δομές ενισχύουν τον παιγνιώδη χαρακτήρα κάθε επιμέρους ενότητας και συνομιλούν με το ήδη υπάρχον περιβάλλον. Σχολιάζουν επικαλύπτοντας την πραγματικότητα με δυνάμεις αποδοχής, απόρριψης ή αποκάλυψης.

τα τοπία σχημματοποιούν αντίστοιχα εκ νέου το έδαφος δημιουργώντας ανα περίπτωση νέες εξάρσεις, κοιλότητες, απολήξεις, συνδέσεις.

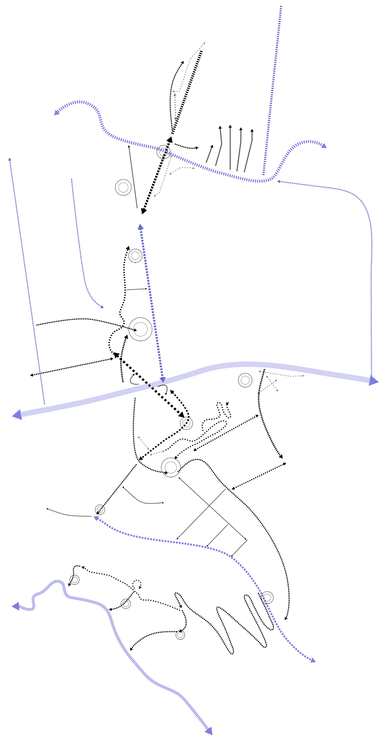

β.2 οι ροές και οι κόμβοι

γ.

το πράσινο

Οι υφιστάμενες πράσινες ενότητες και οι νέες συνδέσεις και αντιχύσεις μεταξύ τους. Το εργαλείο της φύτευσης χρησιμοποιείται με πολλούς τρόπους ως πύλη, ως φίλτρο, ως οδηγός, ως μάζα διόδοντας εσωτερφείς και εξωστρφείς περιοχές, πυκνότητες και ξέφωτα.

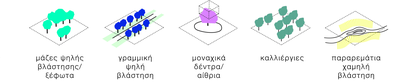

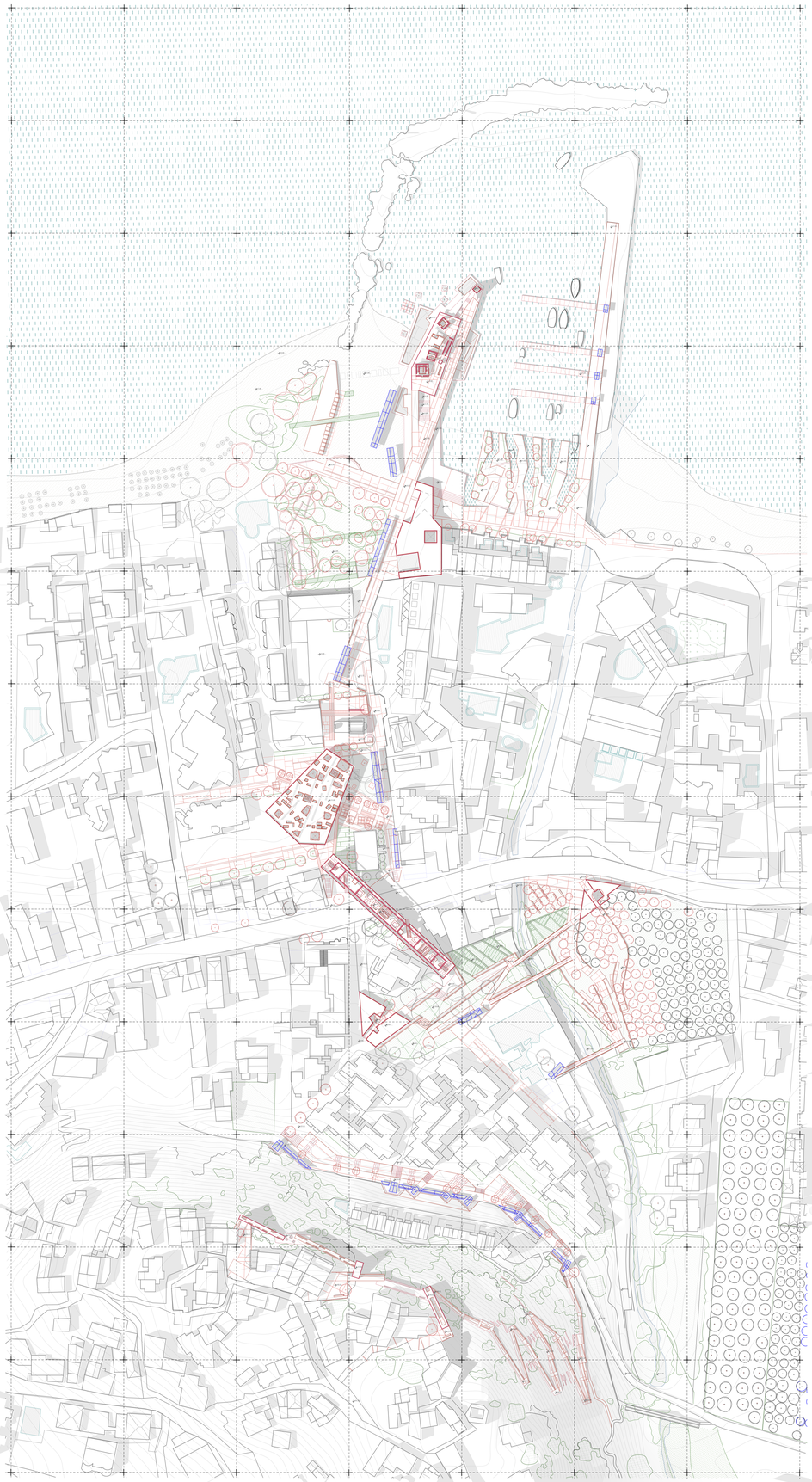

σχέδιο γενικής διάταξης
κλίμακα ≈ 1.500

Β.

ΤΟ ΠΑΡΑΛΙΟ ΚΟΥΚΛΟ-ΘΕΑΤΡΟ / Δημόσια Λουτρά

θεατρική σκηνή αλλιώς.

Η μετάβαση από τις "σκληρές" επιφάνειες του λιμανιού (σκυρόδεμα) στις "μαλακές" επιφάνειες της παραλίας (άμμος/αμμοθίνες) επιτυγχάνεται μέσω της συγκρότησης μιας νέας **χερσονήσου** που εισχωρεί και εντατικοποιεί την σχέση του οικισμού με την θάλασσα και το λιμάνι προσφέροντας στην ζώνη αυτή μια **οριακή ποιότητα** και **στοιχεία αστικότητας**. Στο «εχεχείλωμα» αυτής της πλατφόρμας εγκαθίσταται ένα κτίριο εξαίρεσης, ένα σύμπλεγμα δημόσιων χώρων κολύμβησης που λειτουργεί **ως τόπος συνάντησης και μέσο διεκδίκησης των υδάτινων πόρων** (τα μπάνια του λαού), μερικώς βυθισμένο έτσι ώστε να επιτρέπει διαφορετικούς τρόπους επαφής με το νερό, χώρους αιώρησης και χώρους εμβύθισης. Εδώ, μεταβαίνουμε από την επικράτουσα συνθήκη της ιδιωτικοποίησης του νερό (πισίνες) στην διάρρωση ενός πλήθους εσωστρεφών χοάνων που στο επίπεδο του ισογείου παραλαμβάνουν τελετουργικά λουτρού και στο επίπεδο του δώματος αποτελούν μικρά δημόσια καθιστικά. Τοποθετούνται σαν «βεντάλια» ακολουθώντας συγκλίνουσες άξονικότητες «κάθετα» στην κεντρική προβλήτα. Ο «αρνητικός χώρος» που προκύπτει ιεραρχεί την κύρια διαμήκη και τις εγκάρσιες συνδέσεις δημιουργώντας έναν παλλόμενο ρυθμό. Η μετακίνηση σε αυτόν σημαίνει συνεχείς ανακαλύψεις τόσο στο επίπεδο της πόλης(προβλήτα) όσο και σε αυτό του νερού (παραλία). Τέλος στην απόληξη του νέου δημόσιου κατεβάσματος που συνδέει τον οικισμό με την θάλασσα τοποθετείται ένας **πύργος νερού**, που έχει διττή ιδιότητα, λειτουργεί ως παρατηρητήριο καθράροντας τη νήσο Θοδωρού, βασικό τοπόσημο του Πλατανιά, και ως δεξαμενή νερού συλλέγοντας και αποθηκεύοντας το βρόχινο νερό για την τροφοδότηση των λουτρών. Ο πύργος μπορεί να ερμηνευθεί ως ένα ακόμη σημείο στον αντίποδα της νήσου, το οποίο ορίζει το σύνολο και δεν φιλοξενεί κανέναν.

*Suzanne Savoff, Perspective, 2016

οι επί μέρους σπηλαιώδεις χωρικες ενότητες

πηγάδια φωτός και νερού που εντείνουν την χωρική, οπτική, αντιληπτική επικοινωνία των δύο βαθμίδων του κτιρίου

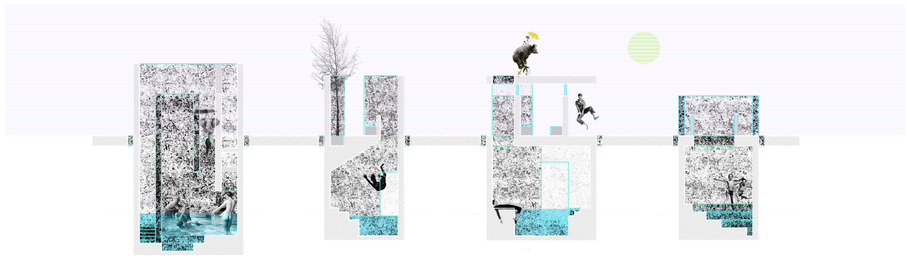

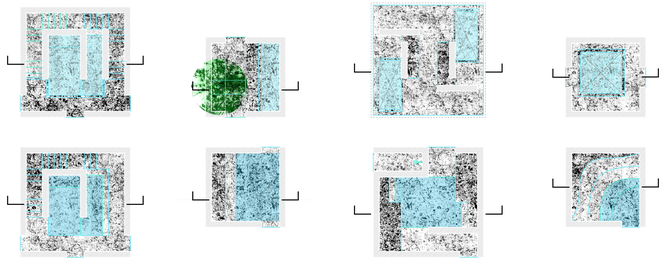

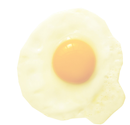

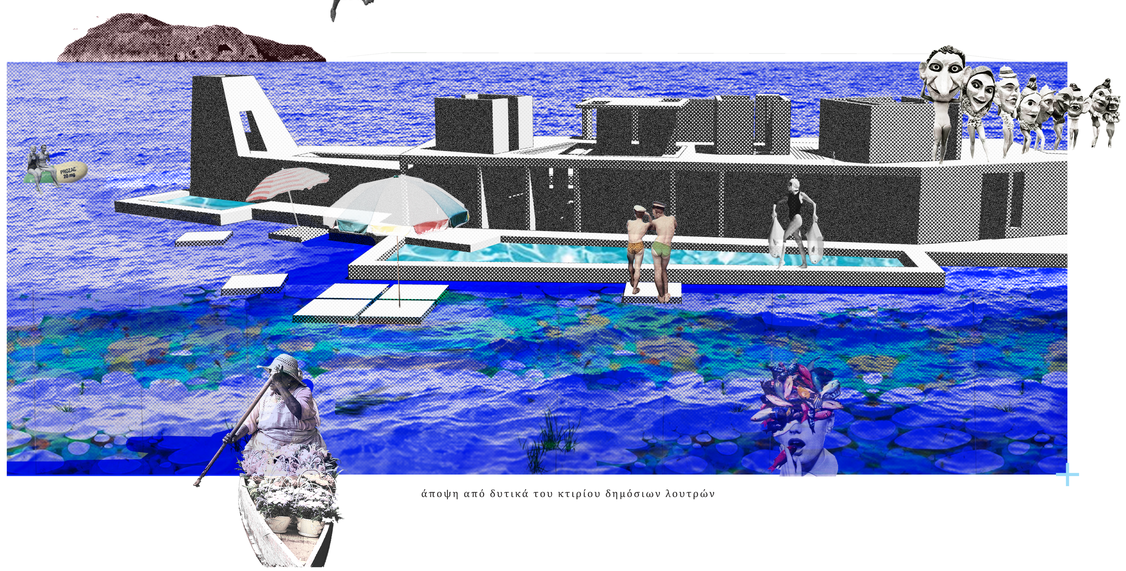

άποψη από δυτικά του κτιρίου δημόσιων λουτρών

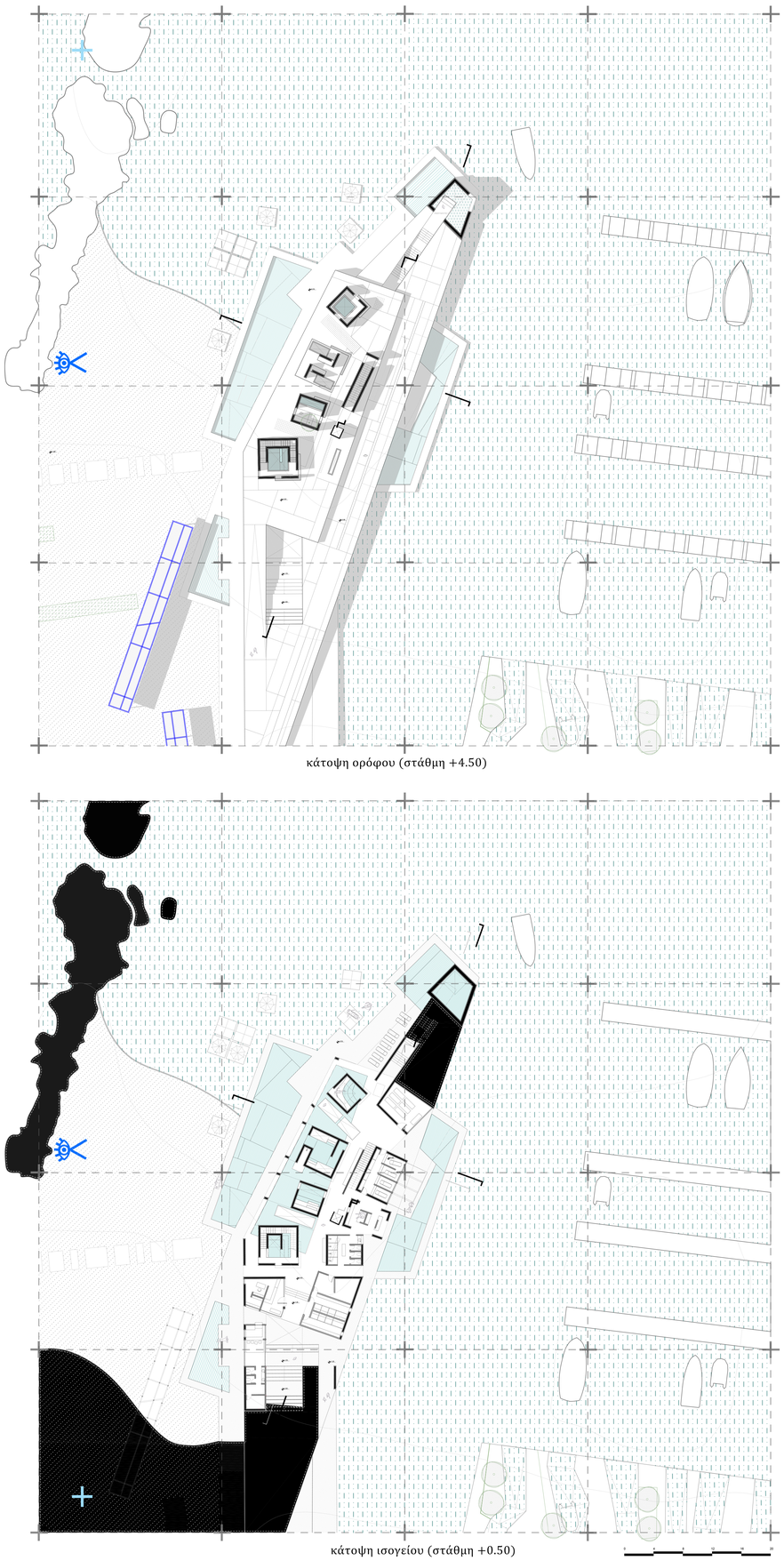

κάτοψη ορόφου (στάθμη +4.50)

κάτοψη ισογείου (στάθμη +0.50)

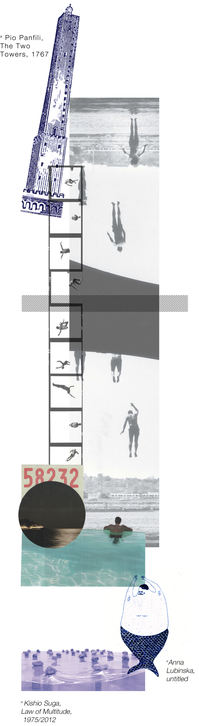

*Pio Panfili, The Two Towers, 1767

*Anna Lubinska, untitled

*Kishio Suga, Law of Multitude, 1975/2012

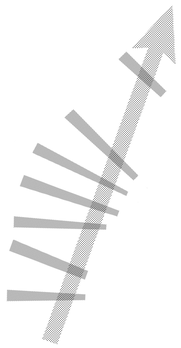

αξονικότητες
συγκεκλιμένες χαράξεις
(λογική βεντάλια)

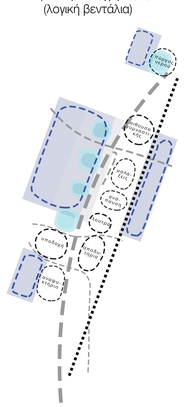

κτιριολογικό πρόγραμμα λουτρών
κουτιά μέσα
σε άλλα κουτιά
(λογική ματριόσκα)

ΤΟ ΠΑΡΑΛΙΟ ΚΟΥΚΛΟ-ΘΕΑΤΡΟ

/

Δημόσια Λουτρά

θεατρική σκηνή αλλιώς.

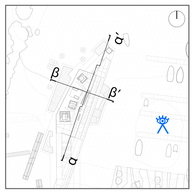

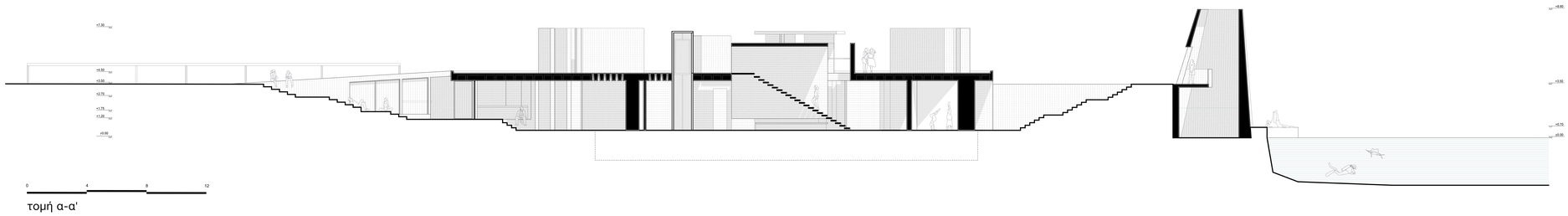

τομή α-α'

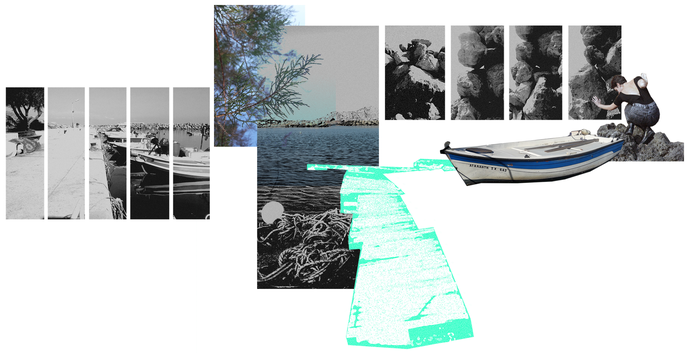

* *Eduardo Chillida*

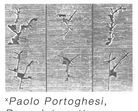

* *Paolo Portoghesi, Roma Interrotta*

* *Kostas Manolidis, a study in erosion*

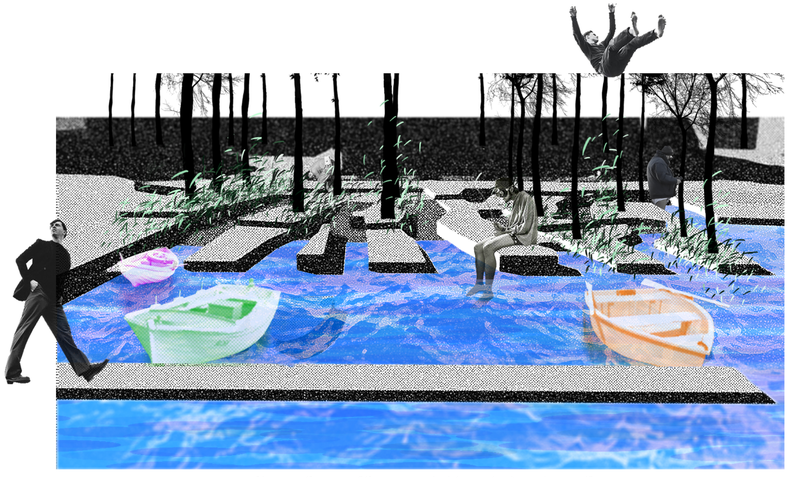

οι γλίστρες ανέλκυσης-καθέλκυσης σκαφών (νέο καρνάγιο) στο νότιο κριπίδωμα του λιμενικού καταφυγίου

Στο εσωτερικό του λιμένα συγκροτείται μια νέα βραχώδη «έδρα» που διαπερνάται από τα κύματα της θάλασσας. Ενα δίκτυο **επάλληλων ρωγμών** και **ρηγματώσεων** διαφορετικών βαθμίδων χαράσσεται κατά μήκος της επιφάνειας του νέου αυτού κρηπιδώματος επιχειρώντας να αναπτύξει **ένα διάλογο ανάμεσα στα τεχνητά εδάφη του λιμανιού και της θραυσματικής ποιότητας των διαβρωμένων φυσικών σχηματισμών** που γειτνιάζουν με το λιμάνι. Η αγριότητα των φυσικών δυναμικών του νερού εντάσσεται σε μια γεωμετρική συνοχή, κρυσταλοποιείται, προκειμένου το φυσικό να συνομιλήσει με το αστικό.

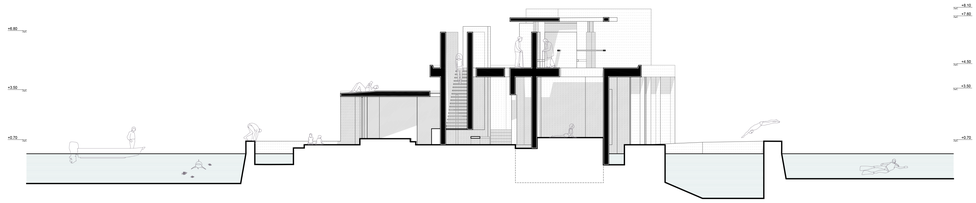

τομή β-β'

D.

ΜΙΚΡΑ
ΚΟΜΜΑΤΙΑ
ΟΥΡΑΝΟΥ
/
Ημιδιαμονή

εφήμερη κατοίκηση
αλλιώς.

Το να βρίσκεται κανείς κοντά στους άλλους αλλά και μόνος, το να είναι μαζί αλλά, ταυτόχρονα, και χωριστά, δεν αποτελεί πλέον μια αντίφαση, είναι απλώς ένα δεδομένο της καθημερινότητας.

Εδώ διερευνάται η ιδέα μιας **κατοίκησης εφήμερης** που εγκολπώνει την εν λόγω αντίφαση σε μια επαν(παρ)ερμηνεία της επικρατούσας ξενοδοχειακής δομής στο νέο παραθαλάσσιο τμήμα του οικισμού. Προτείνεται ένα συγκρότημα κατοίκησης που ξεπροβάλλει σαν μια οριζόντια σφηνοειδή πλάκα με ανοίγματα θέας όχι προς τη θάλασσα, αλλά προς τον ουρανό, και που υπερυψωνεται για να δημιουργήσει μια στεγασμενη αστικη πλατεία στο επίπεδο της πόλης διαρρηγνύονται τις σαφείς σχέσεις ιδιωτικού-δημοσίου. **Ο κύριος τρόπος με τον οποίο ο επισκέπτης καταναλώνει το τοπίο, μέσω της θέας αντιστρέφεται.** Εδώ, την διαμονή δεν καθορίζει η προνομιακή της θέση στα διαζώματα το τοπίου αλλά αναλύεται στα θεμελιώδη συστατικά της (πρωτταρχικούς χώρους) : μια σειρά από βοηθητικούς χώρους, γενικά κλειστούς που θραυσματοποιούνται ακόμη παραπάνω, και τον χώρο διημέρευσης, ανταποκρινόμενο στο ελληνικό κλίμα, ημι-υπαίθριο. Οι «τμήματα» των δωματίων διατάσσονται σε μεγαλύτερα γραμμικά σύνολα (μπάρες) που συγκλίνουν και αποκλίνουν μιμούμενα την επικρατούσα τυπολογία των ξενοδοχείων και στρέφονται στις εσωτερικές κοινόχρηστες ζώνες των αιθρίων. Αυτό το συμπαγές και κατα κάποιο τρόπο ενιαίο βάθρο κατοίκησης επιχειρεί να ενισχύσει την **εσωστρέφεια** και μέσω της απουσίας ιεραρχήσεων να εισάγει τις ποιότητες του **τυχαίου** και του **λαβυρινθώδους**. Επιθυμία είναι η ύπαρξη **μιας συνεχούς διαλεκτικής τόσο στις κατακόρυφες όσο και στις μονοεπίπεδες συσχετίσεις** μεταξύ ανοιχτού και κλειστού, περιπλάνησης και λάθους, περάσματος και αδιέξοδου, φωτεινών ρωγμών και συσκότισης, απομόνωσης και συλλογικού.

ιδιωτικό
κλειστό
απομόνωση
αδιέξοδο

δημόσιο
ανοιχτό
συλλογικότητα
πέρασμα

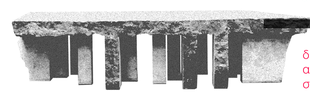

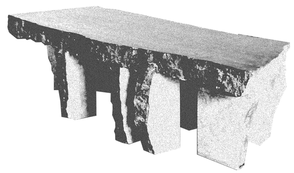

* Lex Pot, fragments column coffee table

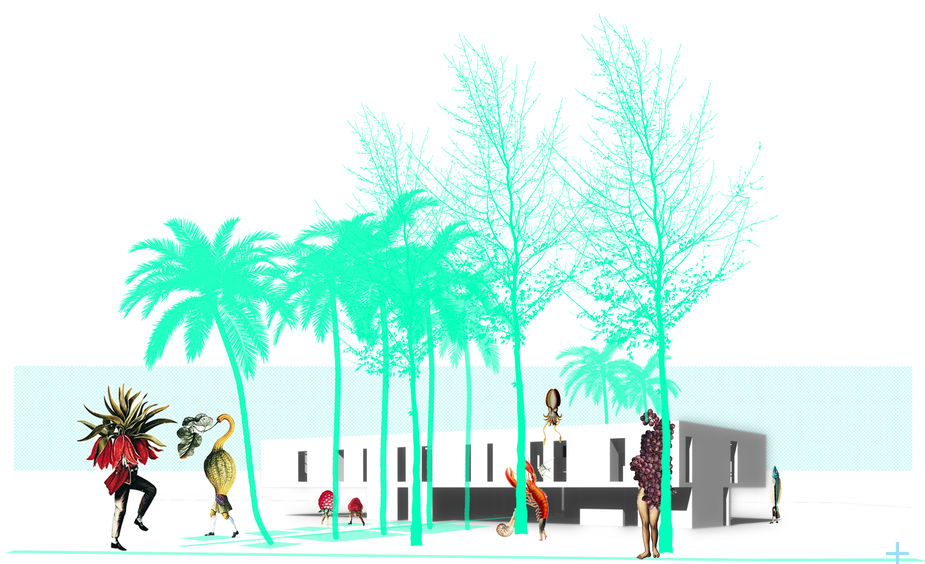

η δομή κατοίκησης από το δημόσιο κατέβασμα που παραλαμβάνει το ιατρείο, την εκκλησία Παναγίας και το σχολείο

κάτοψη ορόφου (στάθμη +7.30)

κάτοψη ισογείου (στάθμη +4.30)

// *παραλληλισμοί*

* Joseph Rudi Pleilchaty, *Blue Skies*

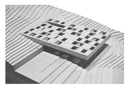

*Χριστίνα Λουκοπούλου, Ηρώ Μπερτάκη, Κωστής Παναγίρης, Bedrock

θραύσματα ουρανού

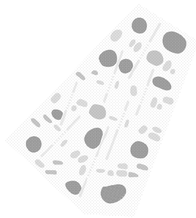

οι βυθίσεις
διάγραμμα δώματος

αίθριο εσωτερικό
αίθριο κατακόρυφης κίνησης
φεγγίτης κατακόρυφης κίνησης 2
φεγγίτης κλίνης, λουτρού
οπές, υπόμνηση οριζόντιας κίνησης

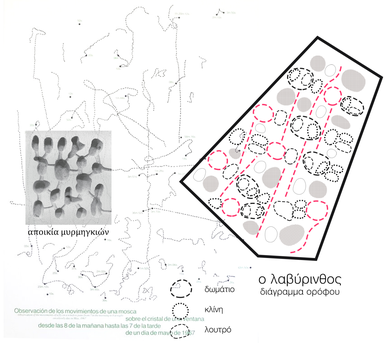

απoικία μυρμηγκιών

ο λαβύρινθος
διάγραμμα ορόφου

δωμάτιο
κλίνη
λουτρό
κατακόρυφη κίνηση
χώρος διημέρευσης
αίθριο

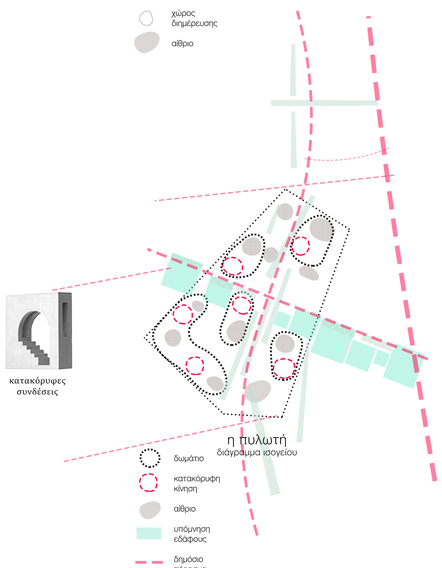

κατακόρυφες συνδέσεις

η πυλωτή
διάγραμμα ισογείου

δωμάτιο
κατακόρυφη κίνηση
αίθριο
υπόμνηση εδάφους
δημόσιο πέρασμα

κάτοψη τομή

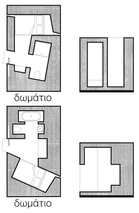

δωμάτιο
δωμάτιο
κλίνη¹
κλίνη¹
κλίνη²
λουτρό
wc
κουζίνα
κάθισμα

τύποι
εσωτερικών χώρων
«βραχώδεις»
εκσκαφές

* Kishio Suga, *Law of Connections, 2016*

D.

20

ΜΙΚΡΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΟΥΡΑΝΟΥ
/
Ημιδιαμονή

εφήμερη κατοίκηση αλλιώς.

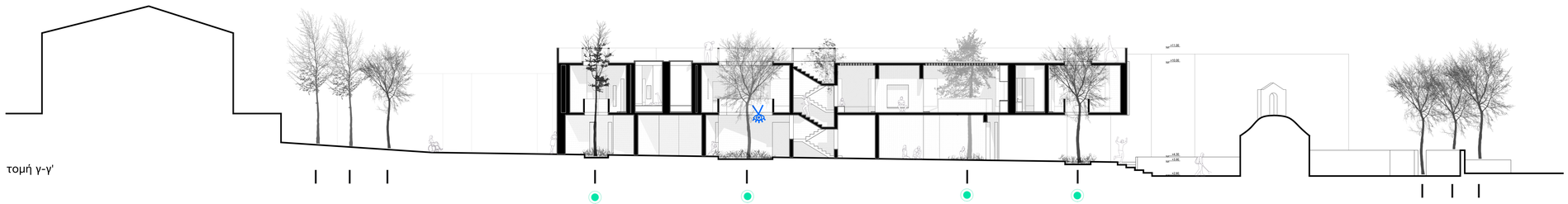

τομή γ-γ'

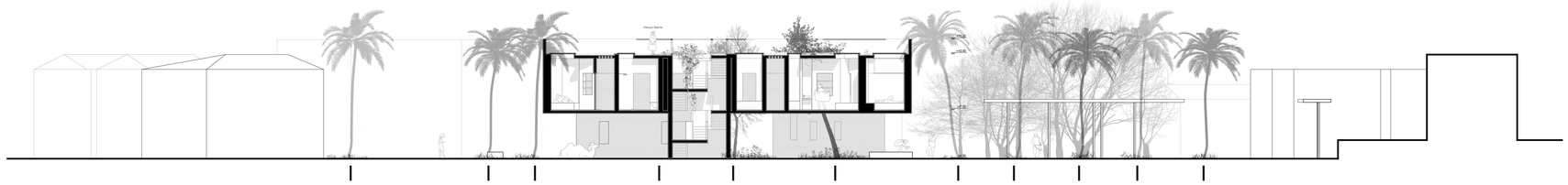

0 4 8 12 16

τομή δ-δ'

* Peep Show, χαρτινο οπτικό παιχνίδι. Ξεδιπλώνοντας το οπτικό κουτί σαν ακουρντεόν δημιουργείται μια εικόνα σε βάθος με πολλαπλά επίπεδα (το κρυφοκοίταγμα)

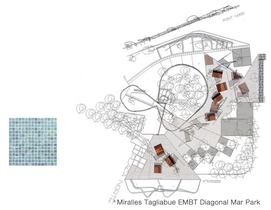

* Miralles Tagliabue EMBT Diagonal Mar Park

οι παλίνες των ξενοδοχείων

οι κήποι των σπιτιών

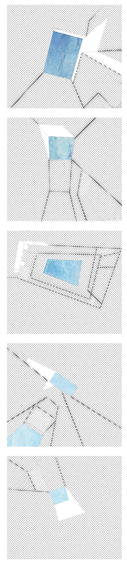

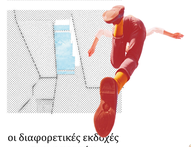

οι διαφορετικές εκδοχές των φεγγιτών τα καρέ «θέας»/ ουρανού

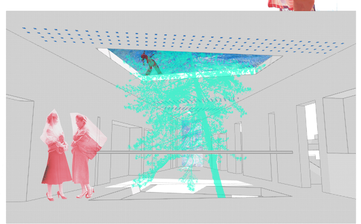

ο ημιυπαίθριος χώρος διημέρεσης του συγκροτήματος με τα εσωτερικά αίθρια

Εδώ, μια ενιαία πλατφόρμα που φιλοξενεί **μια υπαίθρια αγορά**, τοποθετείται εγκαρσίως πάνω από τον άξονα της Παλαιάς Εθνικής Οδού επιχειρώντας να προσδώσει **στην συνήθη τυπολογία της ιδιωτικής πεζογέφυρας** που συνδέει τμήματα ξενοδοχείων που συναντάμε στον Πλατανιά **ένα πιο δημόσιο χαρακτήρα**. Ανταποκρινόμενα στην παράλληλη διάταξη των καταστημάτων του Δρόμου, τα περίπτερα μεμονωμένα περίπτερα της εγκατάστασης οργανώνονται σε **ελεύθερη διάταξη**. Ταυτόχρονα, αυτά θα μπορούσαν να αλλάζουν θέσεις κατα βούληση αλλάζοντας έτσι διαρκώς και την εικόνα της αγοράς. Ο πρώτος τύπος περιπτέρου αναφέρεται σε όσους επιθυμούν να διαθέσουν τα προϊόντα του προς πώληση ή ανταλλαγή ή να στήσουν ένα pop-up προσωρινό εργαστήριο, ο δεύτερος σε όσους επιθυμούν να μαγειρέψουν σε μια ανοιχτή κουζίνα ή να μοιράσουν γεύματα. Η εισαγωγή του μικρού εμπορίου στην βασική αρτηρία μαζικής κατανάλωσης του οικισμού θα μπορούσε να αποτελέσει καταλύτη για τον επαναπροσδιορισμό του ανταγωνισμού και της ορατότητας στην περιοχή και συνεπώς **τις αντιδράσεις/διαδράσεις τουρίστα/κατοίκου**.

21

Ε.

Η ΓΕΦΥΡΑ ΤΩΝ ΠΩΛΗΤΩΝ

/

Υπαίθρια Αγορά

οικονομικός ανταγωνισμός αλλιώς

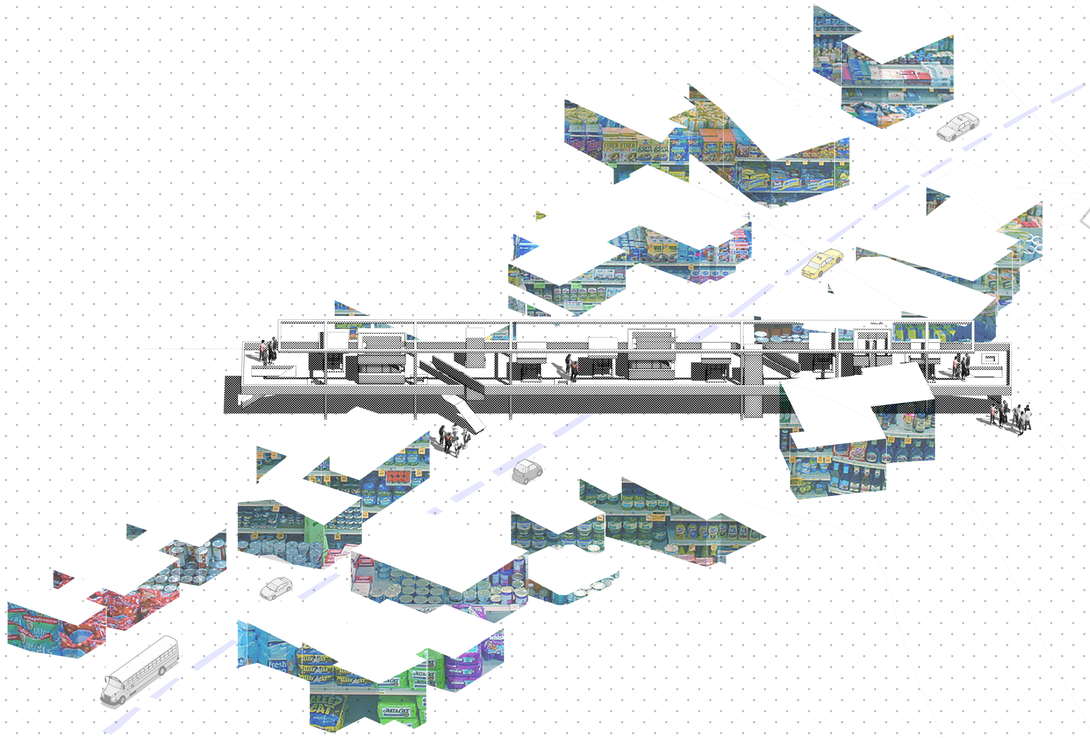

Τα ράφια των super market με τα κουτιά το ένα δίπλα στο άλλο, θυμίζουν την εικόνα της λωρίδας του Δρόμου. Το περιεχόμενο παραμένει ίδιο και στις δύο περιπτώσεις καθώς απευθυνεται σε εκείνον που θέλει να καταναλώσει. Αυτό που αλλάζει στην κάθε περίπτωση είναι το brand-name, το περιτύλιγμα της διαφήμισης με το οποία τα επιμέρους στοιχεία προσπαθούν να ξεχωρίσουν ανάμεσα στα υπόλοιπα όμοια αντικείμενα.

The Big Lebowski (1998)

πάγκος

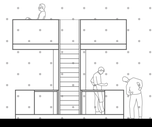

ανοιχτή κουζίνα

«καθιστικό»

0 2 4 5

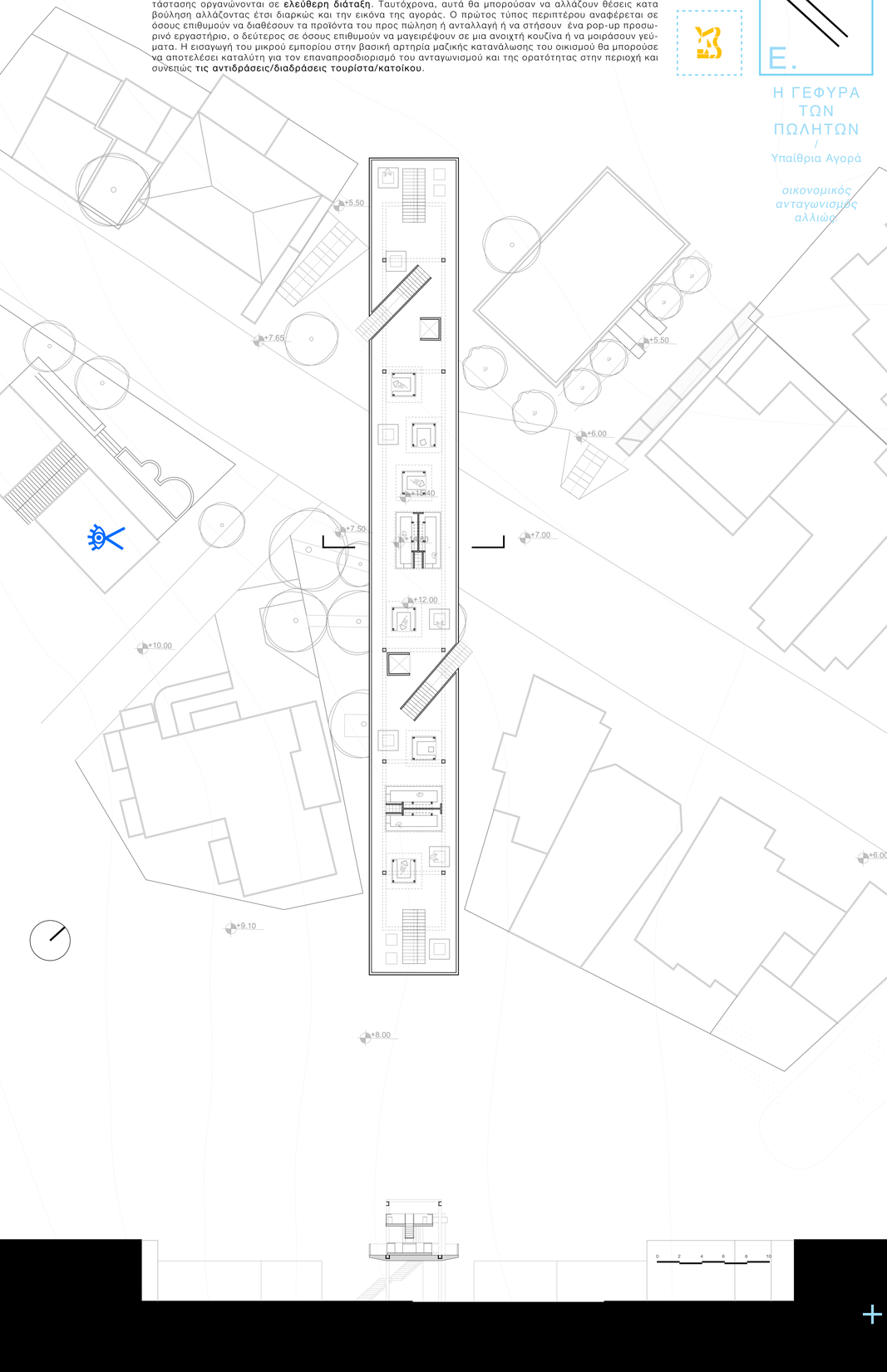

0 2 4 6 8 10

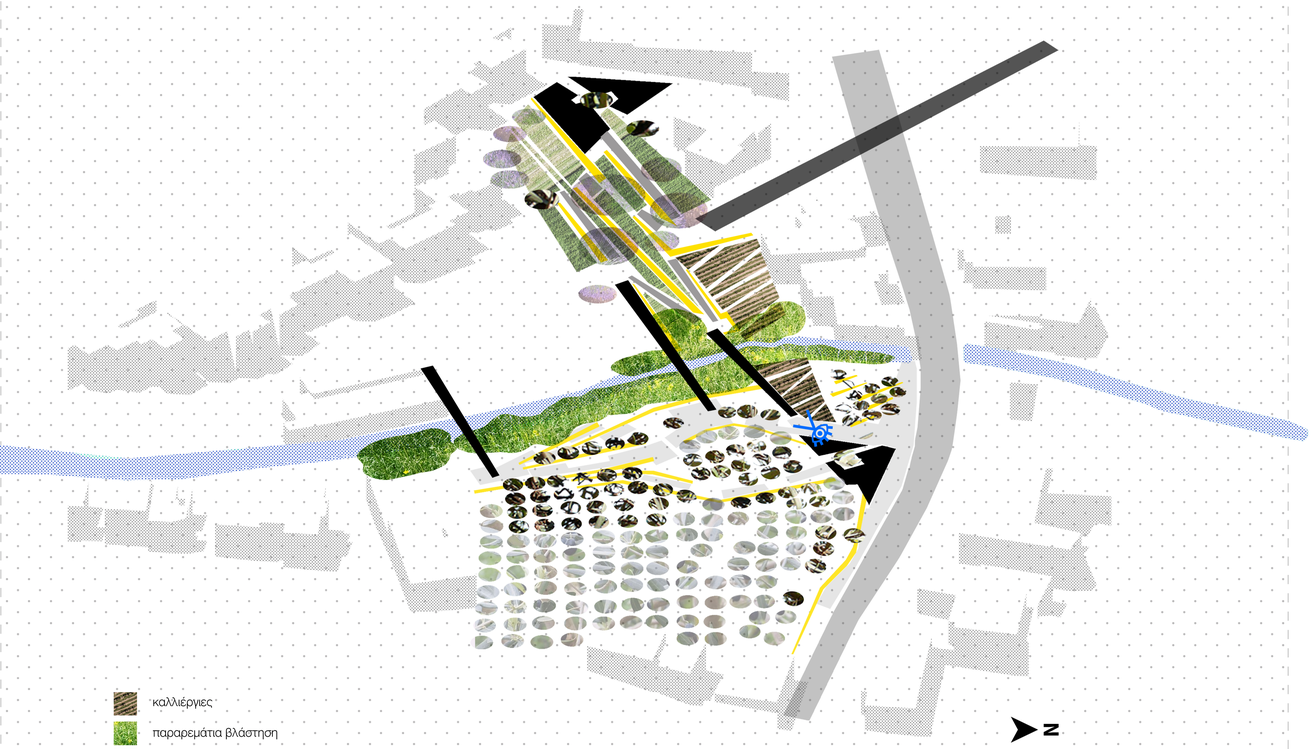

- καλλιέργιες
- παραρεμάτια βλάστηση
- ελαιώνας
- αείθαλη δέντρα-υφιστάμενα
- πράσινες μαλακές επιφάνειες
- σκληρές επιφάνειες
- δομές
- γέφυρες
- τοιχία αντιστήριξης
- ράμπες

Σε αυτή την οριακή ζώνη εμπλοκής ή **μη αστικού/ αγροτικού/ υδάτινου χώρου**, επιχειρείται η μερική ανάδειξη του αφανούς ρέματος Λινάρδος και **η ενίσχυση/ μερική επαναφορά του φυσικού οικοσυστήματος του** εντός του αστικού χυλού. Εδώ, τα όρια της κοίτης του ποταμού «μαλακώνουν», οργανώνονται κάποιες νέες ενδιάμεσες ζώνες μέσα από **την εκ νέου οριοθέτηση του εδάφους**. Αυτή την οριοθέτηση επιτρέπουν τα τεχνητά αναχώματα που εισάγονται είτε ως πιο σφηνοειδη στην δυτική πλευρά του ποταμιού που γειτνιάζει με το ξενοδοχείο, είτε ως πιο οργανικά στην ανατολική ζώνη του ελαιώνα τον οποίο επαναφέρουμε. Χαράσσονται επιπλέον έμμεσοι τρόποι προσέγγισης του ποταμού από τον οικισμό τους οποίους σηματοδοτούν οι δύο δομές υποδοχής στο επίπεδο του Δρόμου. Ταυτόχρονα, **ενδυναμώνονται οι υφιστάμενες εγκάρσιες συνδέσεις** με την τοποθέτηση πεζογέφυρων οι οποίες λειτουργούν ως περάσματα αλλά και ως σημεία στάσης και ενατένισης του τρεχούμενου νερού.

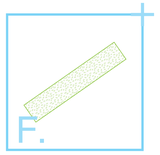

22

ΟΙ ΚΗΠΟΙ ΤΩΝ ΣΠΙΤΙΩΝ
/
Αγραστικό τοπίο

περιπλάνηση αλλιώς.

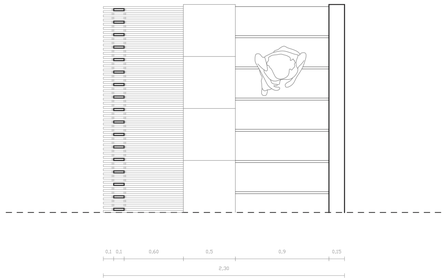

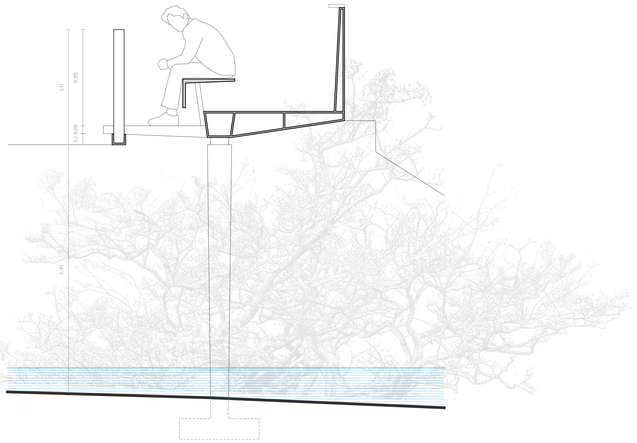

Οι πεζογέφυρες που επιτρέπουν τις εγκάρσιες συνδέσεις και
στο βάθος οι νέοι αναβαθμοί της δυτικής πλευράς του ρέματος Λινάρδος

Εδώ το όριο της λοφοπλαγιάς αίρεται μέσω **μιας νέας κλιμακούμενης υπαίθριας ανάβασης**, η οποία προσδίδει έναν άλλο τρόπο επικοινωνίας του νεότερου και του παλαιού τμήματος του Πλατανιά, αναπτύσσοντας οπτικές φυγές από και προς το ύψωμα. Η εγκατάσταση επιχειρεί να «συρράψει» μια ιδιαίτερα έντονη υψομετρική διαφορά, μέσω ενός μηχανισμού «μονοκονδυλιά» ο οποίος αναλύεται σε **τρεις επιμέρους ενότητες που σταδιακά κλιμακώνουν μια αίσθηση ιλίγγου, ένα ακανόνιστο τρέκλισμα.** Στο χαμηλότερο επίπεδο στους πρόποδες του λόφου , συναντάται **μια σπονδυλωτή ακολουθία από πρανή και στέγαστρα διαφορετικά κλισεών** που δημιουργεί ένα δεύτερο «τεχνητό» έκρυθμο τελείωμα του λόφου και επιτρέπει συσχετίσεις με τον γειτνιάζων ξενοδοχείο. Ακολουθεί **ένα τεθλασμένο μονοπάτι**, διακριτικά επισημασμένο στο βράχο, που αλλάζει διαρκώς πορεία σχηματίζοντας αλλεπάλληλες γωνίες αντίθετης φοράς, το οποίο οδηγεί σταδιακά σε **μια ημιυπαίθρια δομή- «σκουληκαντέρα»** που αναρτάται στην απόληξη του υψώματος, ακολουθώντας τον κατακερματισμένο ορίζοντα της ακρόπολης. Στον «σωλήνα» αυτό συναντάμε μια ακολουθία χώρων που μέσω των εναλλαγών της διατομής τους επιχειρούν να «χορογραφήσουν» μη τυπικές κινήσεις του σώματος. Η ανάβαση τούτη καταλήγει σε **τρια νέα μπαλκόνια του οικισμού** τα οποία δεν ατενίζουν την θάλασσα και την νήσο Θοδωρού αλλά στρέφονται προς τον οικισμό, τα βουνά και τις επικείμενες οικιστικές συνέχειες ανατολικά και δυτικά.

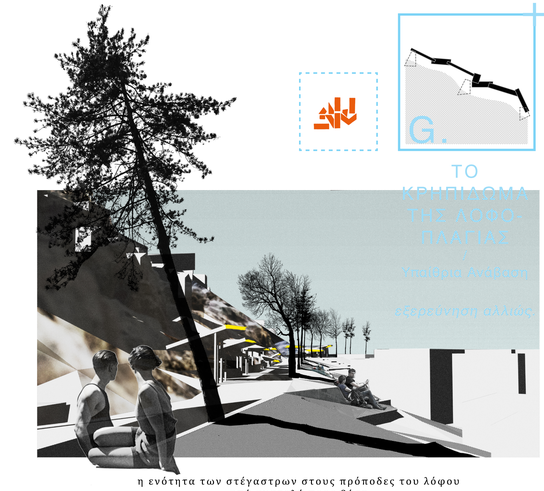

η ενότητα των στέγαστρων στους πρόποδες του λόφου από ανατολή προς δύση

G.

ΤΟ ΚΡΗΠΙΔΩΜΑ ΤΗΣ ΛΟΦΟΠΛΑΓΙΑΣ

Υπαίθρια Ανάβαση

εξερεύνηση άλλως

εγκάρσιες τομές ← συνθετικά εργαλεία ← διαγραμματική αλληλουχία εμπειριών ← απρόσμενα σωματικά ενεργήματα

Ίλλιγος: συνίστανται σε απόπειρες να καταστραφεί, προς στιγμή, η σταθερότητα της αντίληψης και να επιβληθεί στη διαυγή συνείδηση ένα είδος ηδονικού πανικού

ΠΩΣ?

ρυθμική αναγλυφότητα δαπέδου		ανάβαση
πολλαπλά επίπεδα απότομων κατάβασεων		εκτόξευση αιώρηση
κεκλιμένοι τοίχοι		πτώση βύθισμα στενότητα
κυκλική κατακόρυφη κίνηση		στροβιλισμός
κεκλιμένα επίπεδα οροφής		σκίψιμο
εναλλαγή βάθρων διαφορετικού ύψους		τρέκλισμα ισορροπία
απότομη κλίση εδάφους		ανάβαση

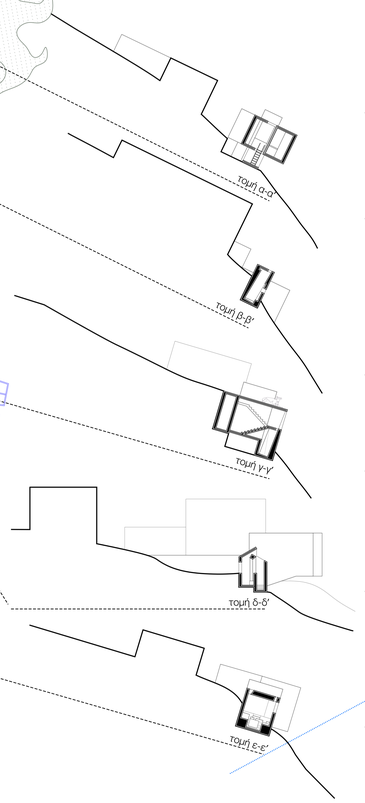

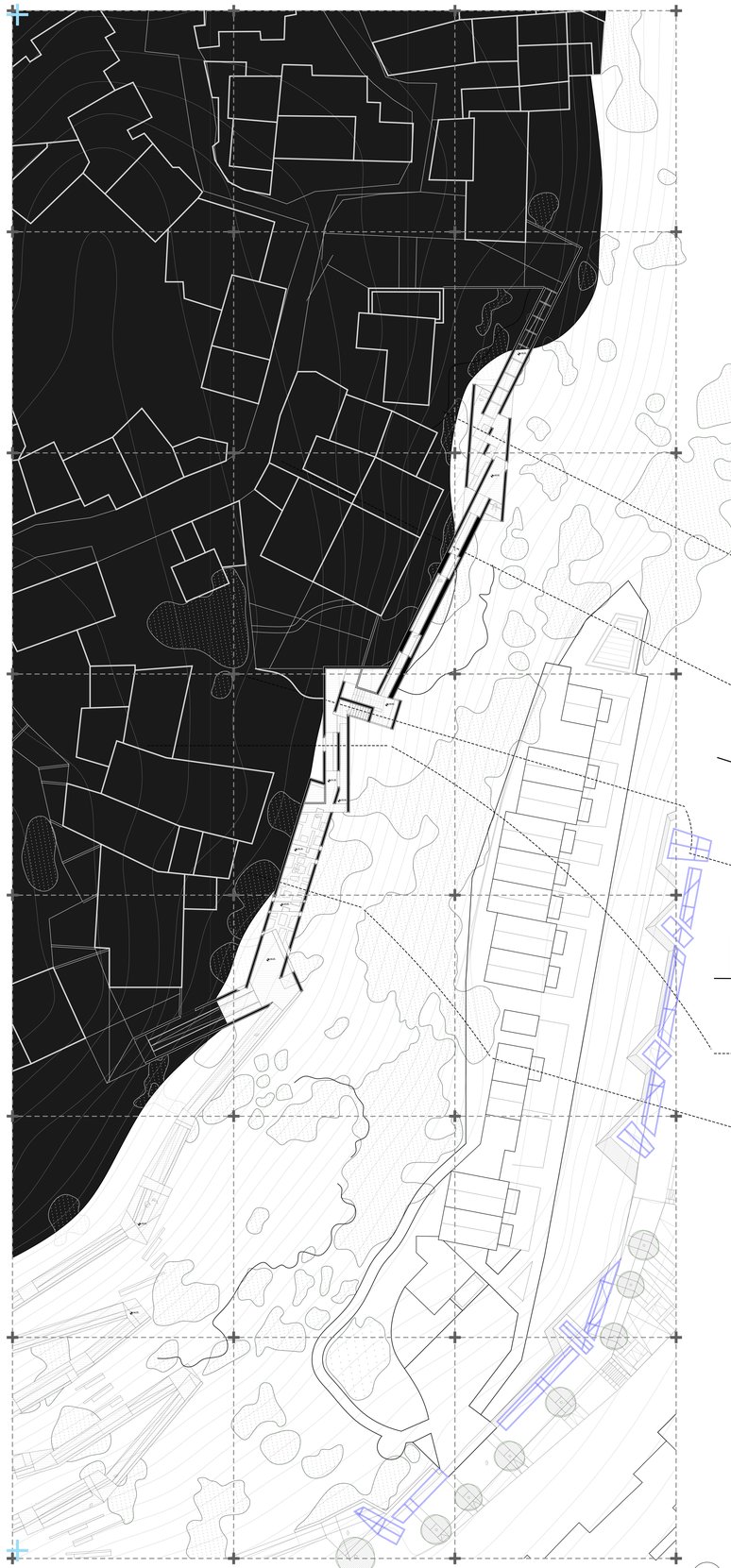

κάτοψη ισογείου (στάθμη + 49.50)

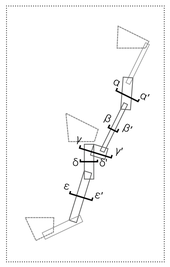

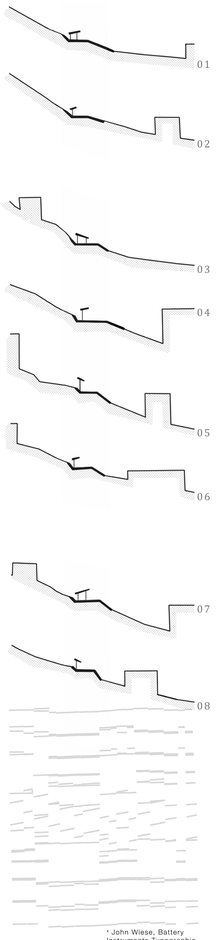

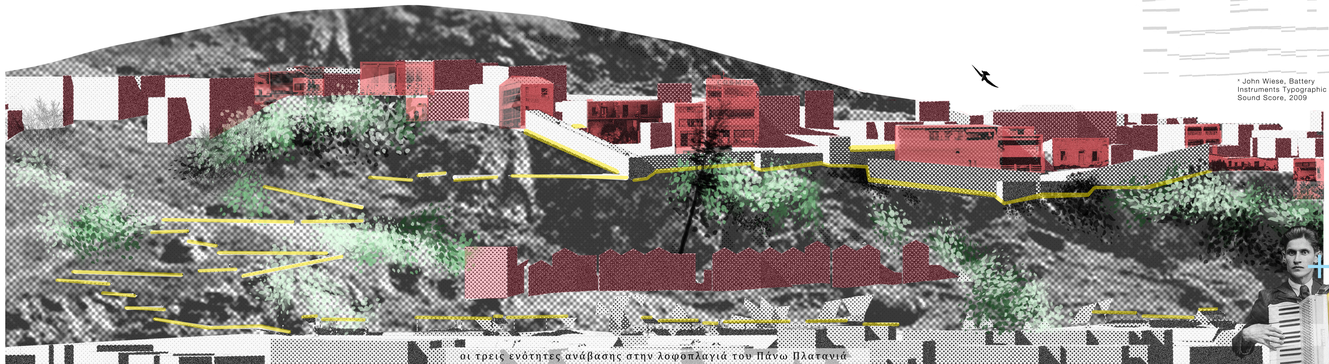

* John Wiese, Battery Instruments Typographic Sound Score, 2009

οι τρεις ενότητες ανάβασης στην λοφοπλαγιά του Πάνω Πλατανιά

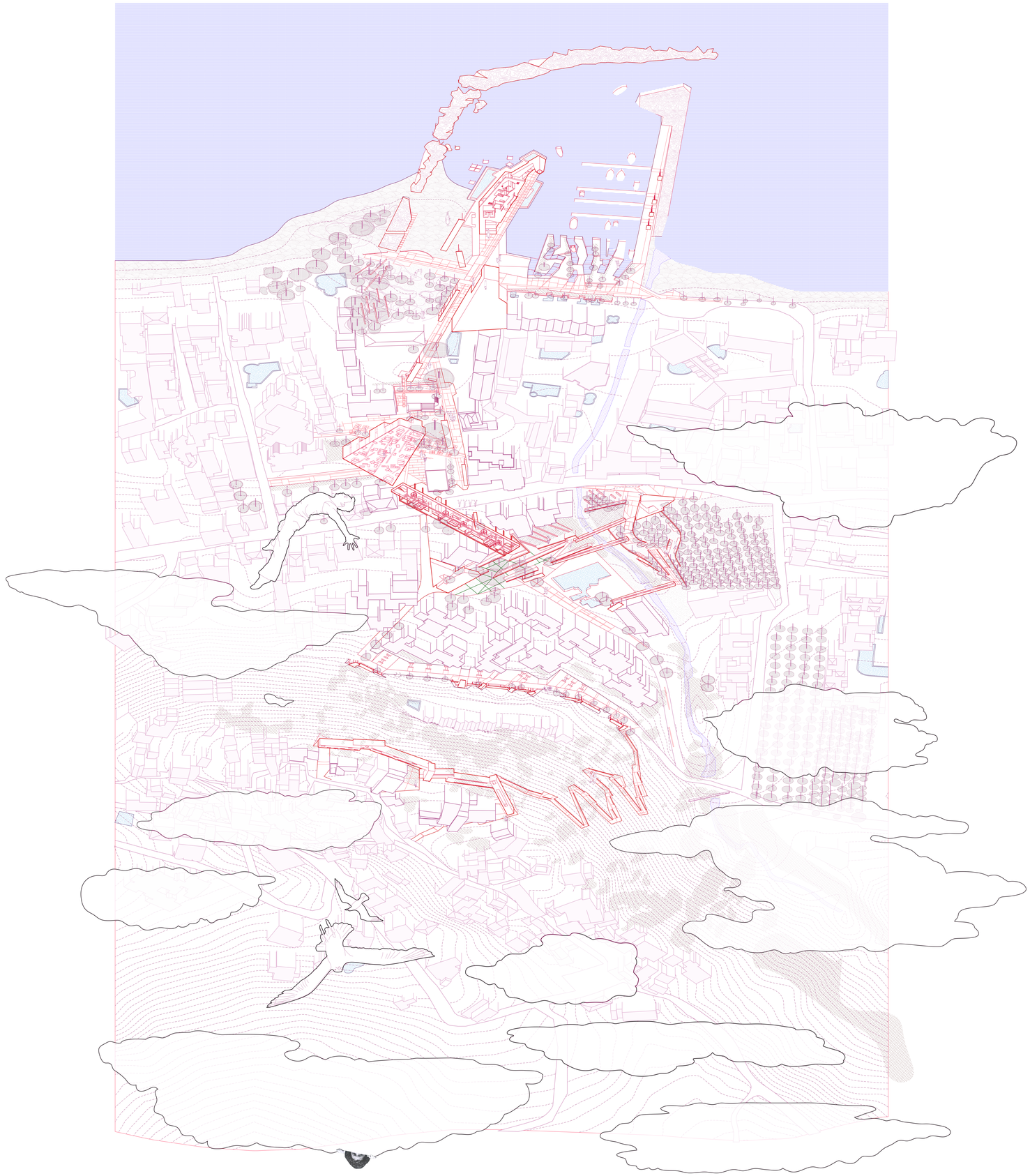

Βιβλιογραφικές και άλλες αναφορές

Binet H., Bunschoten R., 2010. *Urban Flotsam: Raoul Bunschoten/Chora*. Rotterdam : 010 Publishers, 2001.

Caillois, R., 2001. *Man, play and games*. Urbana, Ill.: University of Illinois Press.

Huizinga, J., 1970. *Homo Ludens: A Study of the Play Element in Culture*. London: Maurice Temple Smith Ltd.

Stevens, Q., 2007. *Ludic City: Exploring the Potential of Public Spaces. Routledge.*

Walz, S., 2010. *Toward a ludic architecture*. Pittsburgh, PA: ETC Press.

Βλασσόπουλος, Μ., 2008. "Η αρχιτεκτονική του συνονθυλεύματος: απογραφή μιας αθηναϊκής αστικότητας", ερευνητική Εργασία. Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. ΕΜΠ. Αθήνα ηλεκτρονικά διαθέσιμο στο: https://issuu.com/mikaboo/docs/thesis/35

Γέραλης, Φ., 2017. "Παιχνίδια νοήματος και άλλες σχεδιαστικές εκτροπές". Ερευνητική Διπλωματική Εργασία. Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη. ηλεκτρονικά διαθέσιμο στο: https://issuu.com/sculptedarchitecturalandscapes/docs/games_of_meaning_-_geralis_foivos_e

Δόβα, Η., Πρωίμου, Α., Πρώιμος, Κ., 2011. "Από την πλατεία της εκκλησίας στο αμερικάνικο ντάινερ: Το παράδειγμα του δρόμου" στο Γ. Αδηλενίδου, Α. Γουδίνη, Π. Κούρτη, Β. Μπεκιαρίδης, Π. Ταράνη (επιμ.), Public space. Δημόσιος Χώρος... Αναζητείται, Θεσσαλονίκη εκδόσεις Cannot Not Design. ηλεκτρονικά διαθέσιμο στο: https://www.agapiproimou.com/writings-publicspace

Εργαστηρίου Αστικού Σχεδιασμού «Παράκτια Κατώφλια. Σχεδιάζοντας τα όρια πόλης-θάλασσας» στα πλαίσια του ΠΜΣ «Τουρισμός, Πολιτισμός και Μεσογειακός Χώρος», 2018, Οργανωτική και επιστημονική επιμέλεια Α. Τζομπανάκης –Δ. Χατζησάββα, Σχολή Αρχιτεκτόνων, Πολυτεχνείο Κρήτης, Χανιά. δελτίο τύπου ηλεκτρονικά διαθέσιμο: https://www.arch.tuc.gr/fileadmin/users_data/arch_tmpl/news/20180427_deltio.pdf

Κοσμίδη Μ., Αντζουλάτου Χ., 2020. "Τοπία υδαρότητας: εδαφικές ενεργοποιήσεις του ρέματος της Πικροδάφνης Αττικής". Διπλωματική Εργασία. Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Πολυτεχνείο Κρήτης. Χανιά. ηλεκτρονικά διαθέσιμο στο: http://purl.tuc.gr/dl/dias/8DE0634F-1615-4552-A334-5A35847B8791

Μουζακίτης Σ., 2015. Ριζωματικά Παιγνιοτοπία: από μια μέθοδο «Συγκριτικής Παιγνιολογίας» προς μια στρατηγική «Οικοσοφικής Παιγνιοποίησης»". Διπλωματική Εργασία. Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Σχεδιασμός – Χώρος – Πολιτισμός». Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

Μπαμπάλου-Νουκάκη, Ζ., 2018. "Επινοώντας παιγνιώδη στοιχεία στην πόλη". Χώροι για το Παιδί ή Χώροι του Παιδιού;, 1, 825-841. ηλεκτρονικά διαθέσιμο στο: https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/childspace/article/viewFile/1429/2168

Νίκα Α., Γυφτόπουλος Χ., 2020. Ο δημόσιος χώρος ως υποπροϊόν μιας διαρκούς ιδιωτικής συσσώρευσης και διεκδίκησης: Η περίπτωση του Πλατανιά Χανίων". Διπλωματική Εργασία, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Πολυτεχνείο Κρήτης. Χανιά. ηλεκτρονικά διαθέσιμο στο: http://purl.tuc.gr/dl/dias/770B2231-C893-4F37-A611-FF26A56E9C64

Χατζησάββα Μ. (2009). «Η έννοια του τόπου στις αρχιτεκτονικές θεωρίες και πρακτικές: σχέσεις φιλοσοφίας και αρχιτεκτονικής στον 20ο αιώνα», Τμήμα Αρχιτεκτόνων ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη, ηλεκτρονικά διαθέσιμο στο: https://goo.gl/kiXEVs

